

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hetes péntek sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

Nyíltír péntek sora 40 fillér.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

Arad, 1909.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Vasárnap, május 23.

Mai számunk főbb közleményei:

- Az aradi helyőrség ünnepe.
- A trónörökös nyilatkozata.
- A közönség, a színház, a kritikusok.
- Budapesti érdekességek.
- A városok kongresszusa.
- Rágalmazással vádolt püspök.
- Apai gond.
- A nagy humorista.
- Csak egy krajcárt.
- A szép asszony férje.
- Az elhamarkodott válas.

Szegyenkező koronák.

Arad, május 22.

A világra éhes német dölyf talán akkor volt a legerősebb, a mikor Zepelin második léghajójára pár hét alatt föllapátoltak öt millió koronát. Nem az bősztette a németeket az áldozatkésziségre, hogy a kulturát, a hadviselés tudományát, a forgalmat egy évzredes jelentőségű alkotással ajándékozzák meg. Hanem az, hogy az alkotás, a feltalálás dicsősége Németországnak legyen. Hamar, még mielőtt a francia Fahrman repülőgépe beválhat, mielőtt Wright aeroplanja diadalmaszkodhatik a levegőn, gyorsan föl kell épülni az új Zeppelinnek. S ez a nemzeti büszkeség, ez a nemzeti öntudat öt millió márkát markolt egy nyulásra a német zsebekből.

Nálunk is appelláltak a nemzeti öntudatra, a nemzeti büszkeségre. Nem a jövőről, hanem a múltól van szó;

nem világot jelentő találmányról, hanem az önfeláldozás hálájáról. Arról, hogy egy darab föld, a hol a világtörténelem szögezte le véres póznáját, a hol a magyar szabadságharc tábornokait a szabadságnak legundokabb hiénája halálra cipeltette: ez a föld a nemzet tulajdona, ezt a földet illően megjelöljük. Kell hozzá: kétszáz ezer korona. Sok? Mánást, nagytőkést tudnék, a ki egy évi jövedelméből ki tudná fizetni, anélkül, hogy ez után arra lenne szorulva, mint Széchenyi István: hogy a barátai tartsák el. De hát nem kérték ezt egy embertől, hanem tizenhét milliótól.

És a tizenhét millió ember adott eddig, a legutóbbi kimutatás szerint: 22344 korona 39 fillért. A tizenhárom bizottság címére érkezett 17560 korona 69 fillér, Barabás Bélához 4783 korona 70 fillér folyt be.

Hiszen tudnak nálunk adakozni. Messzina szerencsétleneinek ugyancsak rövid idő alatt, hatszáz ezer koronát hordott össze a magyar szomszédnemzet. Igaz, hogy ott az élőkön, éhezőkön és nyomorgókön kellett segíteni, árvákat táplálni, bénákat öltöztetni, és ez mindenestre sürgős adakozást kívánt. De ha Magyarországon az emberbaráti szeretet ezt a szép összeget oly hamar meg tudta szerezni: a nemzeti öntudat, a nemzeti becsület képtelen ilyen pénzműveletre, a mikor annak az összegnek csak egy harmadá-

ról van szó? Hiszen Messzina segítségével adakozott az egész világ; a vesztőhely megváltására azonban hiába kérnénk — nem is kérünk — idegen nemzettől támogatást. S a mit mi — helyesen és megérdemelten — az idegennek meg tudunk adni, azt a magunk nagy céljaitól vonjuk meg?

Költők és nagy férfiak közül sokan csak olyankor kapnak szobrot, ha a maradékaik közül valaki nagy rangra, hatalomra jut. Például a Vörösmartykultusz akkor jutott a legnagyobb fokra, a mikor Széll Kálmán, a költő leányának férje miniszterelnök volt. Jókai Mór, egy ilyen előkelő rokonnak hiján, még mindig hiába várja a szobrát. Talán, ha Hegedüs Sándor élne és aktív miniszter lenne, könnyebben menne a dolog.

A vértanúk kultuszát se a divat nem emeli szárnyára, mint Messzinát, se hatalmas utódaik nincsenek. Rokonaik alig is vannak az élők közül, miniszter, államtitkár egyáltalán nincs soraikban. Talán ez az oka, hogy az áldozatkész fogaihoz veri a nemzeti garast, mielőtt a vesztőhely megváltására szánna. Miniszter urak, főrend urak, hatalmas urak, — a fordított adoptálás rendszerén nem vállalná valaki elődeinek a szegény vértanukat, hogy az emléküik több köteles kegyelettel találkozzék? ...

Részeges történelmi alakok.

Írta és az alkoholista rend aradi páholy ülésén felolvasta:
Kara Győző.

II.

Midőn a független Erdély végső óráit élte, ugyanakkor az életosztón természetes megnyilatkozásával az anyaország, Magyarország sie ett a segítségére; csak hogy a németek brutális rendszere az anyaországban is dühöngött s a Wesselényi-féle összeesküvés után legjobbjaink a vérpadra, börtönökbe vagy gályarabságra jutottak. Karaffa, Kolb, Straszdó s többi hóhértársaiknak nemzetünk ellen elkövetett kegyetlenkedéseit érthetővé teszi azok idegen volta: de amit protestáns honfitársaink szenvedtek az akkori primástól, Szelepcsényi Györg től, annak indító okát e gonosz ember alkoholista voltában kell keresnünk. Es ezzel történelmünknek egy harmadik ilyen alakját van alkalmam bemutatni, aki, ha szereplésével nem is okozott országos katasztrófát, mindazonáltal annyi szenvedésnek lett az okozója, hogy ez átkos emlékü, részeges főpap emlékét nem lehet méltóbban és találóbban megörökíteni, mint azokkal a szavakkal, melyeket a buzgó katolikus országbíró, Nádasdy Ferenc írt róla. „Ordit, visit a hamis mammonára. Nincs oly hamisság, aki nála pénzen nem árus. Édes mézet nyal ajkain, midőn ocsmányul hazud”, vagy amit a protestáns Osztrótsitsné Révay Kata írt: „a farkas néha változtatja szőrét, de ter-

mészetét sohasem.” E főpap elnöklete alatt megtartott pozsonyi vértörvényszék gazság és kegyetlenség dolgában miben sem áll mögötte Karaffa eperjesi vértörvényszékének. E pozsonyi törvényszék küldte egyrészt a trieszti gályákra, másrészt Lipótvár börtöneibe rabokul a magyar protestáns papokat és tanítókat, akiknek siralmas énekei ma is a világtörténelem ítélőszéke elé szölik azt a lelkiismeretlen főpapot, kinek köszívében a felebaráti és honfitársi szeretetet előlte a mértéktelenül élvezett alkohol mérge.

Ugyancsak ez időtájt folyt Angliában is a nagy küzdelem az autokrata Stúártok s Británianak szabadságszerető népe között s a zsarnokságnak itt is egy alkoholista alak állott rendelkezésére, akinek működése sokban hasonlít Szelepcsényiéhez. Ez ember Jeffreys György, Angolország királyi főtörvényszékének főbírája, majd a nagy pecsét őre, azaz lord-kancelláriusa volt, a szemtelenség és rossz szenvedélyek képviselője, aminek elneveztek. „Vadság ült homlokán;” — így jellemzi őt Macaulay — „szeme nézése bűvös hatást gyakorolt a szerencsétlen áldozatra, kire függesztve volt. Homloka és szeme azonban kevésbé borzasztók voltak, mint szájának durva vonásai. Ugy ordított dühében, mint a végítéleti menydörgés... Valódi ördögi kárörömmel hirdette a bűnösöknek ítéletüket. Könyei és esdekléseik kéjelmesen csiklandozták érkeiket; szerette őket ájulásig gyötreni, szertelen körülményességgel adván eléjük, mi mindent kell szenvedniök.” Megvolt ez emberben a leggyűlöletesebb bűn, élvezetet talált

ugyanis mások szerencsétlenségében. Borzasztó szenvedélyességű ember volt és szenvedélyeit ingerelte a mánor gőze. Estéit többnyire dorbézolva tölte és gyakran ment a főtörvényszéki ülésre anélkül, hogy mánorát kialudta volna, tüzes arccal és örültéihez hasonló meredt szemekkel.

1685-ben II. Jakab trónralépésekor Monmouth hercege, II. Károly törvénytelen fia az elégedetlen élén felkelést támasztott, hogy a konvertita Jakabtól a trónt elragadja. A felkelés leveretett s a délceg herceg London egyik terén hajtotta fejét a hóhér bárdja alá. Jakab a felkelés megtorlásához fogott s a herceg hiveinek megbüntetésével Jeffreyst bizta meg. E működése jutalmul kapta később a lord-kancelláriusi méltóságot s e működésének „emlékezete” — Macaulay szerint — „mindaddig fennmarad, valameddig az angol faj és név.” Nyolcszáznegyven vádlottat deportáltatott, háromszázat pedig kivégeztetett. Felolvasom szük kerete nem engedi meg, hogy még csak röviden is vázoljam azt a lelkiismeretlen gazságot, mellyel ez az ördög presszionálta az esküdtszékeket, hogy az eléjük került vádlottakra a „bűnöst” kimondják. Ha önöket érdekli, Macaulay nagy történelmi művében elolvashatják s ajánlom, hogy olvassák el, mert alkoholelles küzdelmükben hatalmas érvül fogják felhozhatni annak az igazságnak dokumentálására, hogy az alkohol szenvedélyes rabja nem lehet az igazságszolgáltatás tárgyilagossága öre.

Debrecen — igazi, brutális civis-tapintatlansággal — új szót dobott a piacra. A vesztőhely megváltására azért nem ad, mert Arad — keres mellette. Ezt a vádat cáfolni ép oly izléstelenség lenne, mint aminővel az kibőffent. Az a véletlen, hogy Arad a hősök kivégzési helye lett, csak azt jelenti Aradra, hogy a vértanuk kegyelete iránt való áldozat kész ségből neki kell a nagyobb részt kivenni. A vesztőhely, akárminő módon használják föl, nem csökkenti a mi szomoruan nagy pótdónkat, a földjéből nem verhetünk téglát, sőt még ereklyéket se csinálunk belőle; Debrecen úgy se venne. De az, hogy a hazafias céloknál is kiugrik a városok örökös féltékenysége, amely a másoknak semmit se szánna, ami egy morzsa fejlődést, vagy esetleg egy kis idegenforgalmat szerezhet: az már igazán csunya ügy. A debreceni szavak egészen úgy hangzottak, mintha a vértanukhoz intézték volna:

— Dejszen, Damjanics uraimék, ha kegyelmeteket nálunk végezték volna ki, Debrecen város egymaga nem kétszáz kis holdat, de az egész Hortobágyot megváltotta volna. Így azonban lássa el Arad a tábornok urak dolgát, a hogy tudja.

Hiszen nem eredménytelen a gyűjtés; és talán nem is kellene olyan türelmetlennek lenni. De a gyűjtés adatai között olyan elszomorítóak vannak. Egy buzatermő, szép alföldi vármegye messze sincs innét, — tiz koronát adott, nagy kegyesen. Az adakozók között eddig egyetlen főpap se, egyetlen embere se az ország haute finance-ának. Szóval ép azoknak a vastag összegei hiányoznak, a kikhez legtöbb jogcímrel és a legnagyobb várakozással fordulhat minden hazafias mozgalom gyűjtőperselye.

Nem így, — nem így fest az olyan gyűjtés, a mely a nemzeti öntudatot

szolgálja. Mindenkinek lelkében meg kell mozdulnia a kötelességérzetnek: az ő adománya nem hiányozhat a kétszáz ezer koronából. A mint a Zeppelin dicsőségének részese lett minden márka a melyet a repülőgépre adtak, — úgy abból a szégyenből, ha a vesztőhelyet nem szerezhettük meg, része lesz minden koronának, a melyet megsajnál-tak ettől a céltől olyanok, a kik nehézség, nélkülözések nélkül adhattak volna. A vesztőhely megváltására — váltsa meg magát ettől a darab szégyentől mindenki, a kit illet.

Az aradi helyőrség ünnepe.

Az asperni csata jubileuma.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 22

A Napoleon-verő diadalmas asperni csata emlékét szokatlan parádéval ünnepelte meg az egész monarchia hadserege. Különösen fényes ünnepség volt a Bécs mellett lévő Aspern helységben, ahol a száz év előtti csatában résztvett összes ezredek küldöttségével képviseltették magukat. Ott volt az aradi 33. közös gyalogezred küldöttsége is, annak emlékére, hogy az akkor még Gyulay-nevet viselő ezred is részt vett a diadalmas ütközetben. Az aradi küldöttségnek, mely csütörtökön utazott el és holnap érkezik haza, tagjai: Gerhauser Zsigmond ezredes, Hauslich Dénes százados, Schlehta Gusztáv főhadnagy, egy altiszt, egy őrmester és egy közlegény. A küldöttség az ezred zászlaját is magával vitte.

E küldöttségen kívül még külön ünnepséggel is megülte az aradi helyőrség a jubileumot. A helyőrség minden fegyverneme résztvett ezen az ünnepen, amely ma reggel kilenc órakor volt a vár előtti gyakorlóterén, az u. n. félszigeten. Már 9 óra előtt kivonultak ide teljes díszben az egyes csapatok: a 33. gyalogezred három zászlóalja Herbay Szilviusz alezredes parancsnoksága alatt, a honvéd-gyalogezred egy zászlóalja Lippner Károly alezredes vezetésével, a csász. és kir. 12. huszárezrednek három százada Worafka Tivadar ezredessel az

élén, a honvéd-huszárezred egy százada Gyura Árpád százados vezetésével és a Hadik-huszárezred pótkeretének egy szakasza, Pauer János főhadnaggyal az élén.

Kilenc órakor a félszigeten felállított sátorban istentisztelet volt, melyen Allersdorfer Julián tábori lelkész misézett. Ezután háromszoros üdvölvés következett, majd Worafka ezredes németül, Lippner alezredes magyarul, Herbay alezredes románul beszédet tartottak. Elmagyarázták a nap jelentőségét, kiemelve, hogy az asperni ütközetben a 33. gyalogezred is derekasan megállta helyét.

A beszédeket diszelvevonulás követte. Az ösz-szes csapatok tisztelegve vonultak el bélafalvi Fekete Miklós vezérőrnagy előtt.

A színes ünnepséget elég nagy és előkelő közönség nézte végig. Ott láttuk a polgári hatóságok vezetőit és a társadalom kiválóságait. A tábornok szívélyesen beszélgetett a megjelentekkel, kik előtt kellemes feltűnést keltett az is, hogy az eddigi szokástól eltérőleg a felállított sátorra nemcsak a fekete-sárga zászló, de a nemzetiszínű lobogó is ki volt tűzve. Az ünnepség végén bélafalvi Fekete Miklós megköszönte az előkelőségek megjelenését.

A jubileum emlékére délben banket volt, még pedig a 33. gyalogezred tisztikara részére a vár tiszti étkezőjében, a közös huszárok részére a lovassági laktanya tiszti étkezőjében, a honvédek részére a honvéd-gyalogsági tiszti étkezőben.

Az ország az önálló bank mellett. Holnap, vasárnap, Székesfehérvárott, Gyomán és Csikszeredán lesznek demonstratív megnyilatkozások az önálló bank mellett. Székesfehérvárott Holló Lajos vezetése alatt Leszkay Gyula háznagy, Mérey Lajos, Mansdorff Géza báró és még tiz képviselő, Gyomán Fábry Károly és Balogh Ernő képviselők, Csikszeredán Hajnó Ignác és Sümegi Vilmos képviselők vesznek részt az ünnepi gyűlésekben. Csikszeredán egyidejűleg vármegyei függetlenségi pártgyűlés lesz, melyben Hajnó Ignác elmondja beszámolóját.

Bosznia koronája. Bécsen keresztül Szerajevóból érkezik az a kissé humoros hír, hogy a szerb nemzeti szervezet vezetősége kifejezte azt

Amit Jeffreys Somersetshire grófságban elkövetett, az borzalom dolgában fölülmulja a francia forradalom terreurjének hirhedt szeptemberi mészárlásait; mert emitt egy megvadt, vér- és bortól megrészegeedett gyilkos banda garázdálkodott. Somersetshire-ben pedig az angol igazságszolgáltatás első embere, egy nagyműveltségű jogász — mert Jeffreys az volt — beesteleníté meg Themis szent ügyét. „Somersetshire“-ben — írja Macaulay — „kétszázharminchárom foglyot akasztottak és négyeltek föl egy-két nap alatt. Minden keresztutban, minden piacon, minden nagy falu grópén, amely Monmouth katonákkal ellátta, hullák csörögtek láncáikban a szélben, vagy káróba szúrt fejek és fölnégyelt testdarabok mérgezték a légtérrel s töltötték el borzalommal az utast. . . . A főbíró egészen elemében volt. Egészen új meg új életerőt nyert, amint a dolog folyt. Ugy kacagott, ujongott, tréfálgodott és káromkodott, hogy sokan azt hitték, reggeltől késő estig részeg. De nem is könnyű volt nála a rossz szenvedélyek által okozott örütséget megkülönböztetni attól, amelyet a szesz italok okoznak.“

Jeffreyshez hasonlóan visszatevő és az alkohol élvezetétől megromott embereket csak a züllés stádiumába jutott Rómában találhatunk s ott is csak azon császárok között, akikről a történelem feljegyezte, hogy „caesári örütségekben“ szenvedtek. Rómában különben nem igen divott az iszákosság, hiszen a bort — mint tudjuk — csak vízzel vegyítve itták és

pedig $\frac{1}{3}$ rész bort s $\frac{2}{3}$ rész vizet: a tiszta bor „merum“ élvezetétől tartózkodtak s a bort tisztán szerető Tiberius Nerot — közismert dolog — a nép élce „Biberius Mero“-nak csufolta. De azért egy-egy alakkal itt is találkozunk, így a köztársaság idejében Sulla, a császárok közt pedig — mellözve az örült Caligulát, aki ecetben feloldott drágagyöngyöket ivott s a bányu Claudius, aki addig ivott, míg az asztalnál el nem aludt — a sötétlelkű Tiberius.

Érthetetlen maradna előttünk a vérengzésben való az a kéjelgés, melyet Sulla a Mariusz-szal vívott polgárháboruban tanusított, ha Plutarchos művéből nem tudnók, hogy milyen rabja volt az itálnak ez a Sulla, kinek arcát annyira ellepte a borvirág, hogy állandóan valami fehér porfélével kellett azt behintenie, amiért azután egyik athénei gunyolója őt egy cukorral behintett földi epernek nevezte el.

Az ivásban azonban minden rómain tultett a már említett Tiberius császár. Augustus közvetlen utódja, akit iszákossága miatt neve elferdítésével már katonatársai „Biberius Mero“-nak, „borisszá“-nak csufoltak. Svetonius írja róla, hogy képes volt két nap és egy éjjel egyfolytában inni s császárrá lévén, egyik ivópajtásának csak azért adott magarangu hivatalt, mert az az új császárra köszöntvén, egy egész amphorával való bort — vagy tiz litert — ivott meg egy hajtásra. Csak ezek után értjük meg azokat a szörnyütségeket, melyeknek elkövetésével Tacitus vádolja

ezt a császárt ama legsötétebb színekben megírt életrajzban, melyet történetíró emberi lényről valaha papírosra vetett.

A Capri szigetére visszavonult császár már nem is volt ember, annyira megro totta szervezetének minden porcikáját a szesz élvezete és beteges gondolatai élő alakot öltve, a vérengzésnek végtelen láncolatát mutatják. Csapás volt e császár kortársaira nézve, kiknek legnemesebbjei az ő esztelenségének estek áldozatul. Az istenember megdöbbentő katasztrófája, a világmegváltó Jézus halála is e császár rendszerének volt a következménye; a tőle való félelem birta rá Pontius Pilátus helytartót, hogy az uralomvágy gyanuját magáról elhárítandó, kiszolgáltassa Krisztiust az örjüngő tömegnek, a vérszomjas színhedriónnak.

A Golgothán szenvedő nemes áldozat végelhellete orkászertü vihart támasztott, mely megtisztította a világot az örült caesaroktól és a kereszt győzelmével új világrend veszi kezdetét. A kereszténység eszméje diadalmaskodott s átalakította a társadalmat. Tizenhét évszázadon át izmosodott e társadalom jó és rossz intézményeivel együtt, midőn egy új vihar teljes sétrombolással fenyegette: kitört a francia nagy forradalom.

Valamelyik modern operettben hallottam az egyik szereplőnek azon kijelentését, hogy Franciaországot Du Barry asszony kergette a forradalomba; nos, ez amolyan operett-igazság, mert tényleg egészen másképp áll a dolog. Franciaországot egy alkoholistá kergette a for-

a készséget, hogy az autonómia megadása esetén hajlandó Ferenc József királynak felajánlani *Bosznia királya* címét. A szerbek tehát így ajándékozzák meg a magyar uralkodót évszázadok óta megillető címével.

A trónörökös nyilatkozata.

A politikai válság.

Fővárosi tudósítónktól.

Arad, május 23.

Minden jel arra vall, hogy a válság az őszig elhúzódik. A király nem jön Budapestre, a jövő hó közepén pedig Ischlbe megy és ott marad egész szeptemberig. *Wekerle* miniszterelnök hétfőn Bécsbe fog menni és jelentést fog tenni a királynak. A miniszterelnök ma délben egy óra hosszát tanácskozott *Kossuth* Ferenc kereskedelmi miniszterrel. A tanácskozás természetesen a bécsi utról szólt.

A mai napon megint több érdekes kulisszatitkot mondanak el a magas politikai körökből. Egyik hír a trónörököséről szól, a másik egy *Lukács* László-féle kabinetalakítási tervet leplez le. Mindezekről és a válság egyéb eseményeiről itt következik tudósításunk:

Ferenc Ferdinánd a választójogért.

Egyik fővárosi estilap írja:

Ferenc Ferdinánd trónörökös döntő szavával és jövő hatalma egész sulyával folyik bele a válság elintézésébe. Szűk arisztokratakörben gyakran nyilatkozik a politikáról. Legutóbb *Thun* Ferenc gróf volt osztrák miniszterelnökkel és *Daim* gróffal beszélgetett a magyarországi eseményekről és a két konzervatív főúrt felhatalmazta kijelentéseinek továbbadására. Így tudta meg a trónörökös nyilatkozatát *Szemere* Miklós a bécsi Jokey klubban. Ez a nyilatkozat így szól:

— Magyarországon meg kell csinálni az általános választói jogot, de nem olyan mértékben, ahogy ezt a mostani többség kívánja.

A nemzetiségieket nem szabad kijátszani a magyarság ellen. Az osztrák események, nemzetiségi surlódások meggyőzték a trónörökösöt, hogy Magyarországon csak a magyarokkal lehet kormányozni, bár azelőtt nem egészen ez volt az álláspontja.

Lukács László kísérlete.

A M. H. ma esti száma jelenti:

Olyan forrásból, melynek feltétlenül jól értesültségét kétségbe sem lehet vonni, jelentik, hogy a Nemzeti Társaskör igazgatósági tagja, *Lukács* László, volt pénzügyminiszter, érintkezést keresett a függetlenségi párttal. *Lukács* kibontakozási tervet dolgozott ki és ezt nemrégben memorandum gyanánt a király elé terjesztette. *Lukács* terve ez:

Vállalja a függetlenségi párti parlamenti többség, hogy egy, a kebeléből *Lukács* László miniszterelnöksége alatt és pénzügyminiszterisével alakítandó kormányt támogat, amely feladatául tüzi ki az általános, egyenlő és titkos választói jog megvalósítását, az Osztrák-Magyar Bank szabadalmát két esztendőre meghosszabbítja, katonai kérdésekben pedig nemzeti vívmányokat hoz.

E propositio megtörtént, a függetlenségi pártnak az az exponense azonban, akinél e tervvel kísérleteztek, visszautasította az ajánlatot azzal a megokolással, hogy a függetlenségi párt többsége a bankközösség meghosszabbítására nem kapható.

Megemlítjük itt, hogy a napokban *Lukács* László és *Khuen-Hédervary* Károly gróf több ízben tanácskoztak egymással. A Nemzeti Társaskörben sokan azt hiszik, hogy a régi szabadelvűek már rövid idő múlva ismét aktív szerepet fognak játszani a politikában.

Cáfolatok.

Késő éjjel jelenti budapesti tudósítónk: A M. H. ma esti számában megjelent az a hír, hogy *Lukács* László memorandumot adott át a felségnek, felhivatalosan valótlannak jelentik ki. Más politikai személyiség nyújtott át memorandumot, amelyben egy hivalkodó miniszterium kinevezését hozta javaslatba a királynál.

Azt a hirt, hogy *Festetics* Tasziló grófnak valami közvetítő szerepe volna a nemzet és korona között, szintén megcáfolják. A felhi-

vatalos jelentés szerint *Fesztetics* gróf privát látogatást tett *Kossuth* Ferencnél és több politikai személyiségnél.

Mit mondott a király?

Napok óta foglalkoznak politikai körökben a banksoport lapjának ama közléseivel, amelyek a politikai helyzetet fölöttébb kedvező színben tüntetik föl és a melyeknek bizakodó hangja következtében a függetlenségi pártban a legvérmesebb reményeket táplálják a kibontakozásról. Ma kiderült, hogy mi ennek a bizakodásnak az alapja. A banksoport egyik tagja ezeket mendotta el egy hírlapírónak a jó reménység okairól:

— Én megadhatom önnek a magyarázatot és az a következő: *Justh* Gyula, a képviselőház elnöke Bécsből hirt kapott. Ebben a hírből arról értesítették *Justh*ot, hogy megbízható forrásból tudomást szereztek egy beszélgetésről, amely *Vilmos* császár és királyunk között történt a bécsi császári ünnepek alkalmából. *Vilmos* császár a nagyhatalmi érdekekről, a hármass szövetség szilárdságáról és harci készségéről beszélgetett királyunkkal és a többi között fölvetette, hogy kívánatos volna, ha a magyar és osztrák monarchia egysége (harmóniája) biztosíthatnák és a belső zavarok elsimulnának. Királyunk ez értesülés szerint így szökölt volna:

— Most a fuzióval teszek kísérletet, de ha az nem sikerülne, a függetlenségi párttal kísérlem meg a kibontakozást.

Megjegyzem különben, folytatta a képviselő, hogy mi nem csupán e híradás következtében nézünk bizalommal az események elé. A monarchia helyzete, a nagyhatalmi állás követelése és érdekei, a külpolitikai események logikusan mutatják, hogy a békés, alkotmányos kibontakozást keresik Bécsben. Alkotmányos megoldás pedig másképpen, mint a függetlenségi pártnak: a parlamenti többségnek útján nem történhetik. Arról pedig biztosíthatom, hogy a függetlenségi párt ma teljesen egységes és *Kossuth* Ferenc meg a párt között teljes az összhang és egyetértés.

Most találgtatják *Justh* bécsi forrását, melyet *Justh* senki előtt sem nevezett meg.

radalomba, egy másik alkoholista váratlan halála juttatta azt kitörésre és egy harmadik alkoholista nevével függ össze a legjelentősebb fordulat, mely e véres évek folyamán végbe ment. E három férfiú Orleansi Fülöp, a regens, *Mirabeau* grófja, a nagy államférfiu és *Henriot*, a nemzetország parancsnoka.

A regensnél az iszakosság öröklött betegség volt. Atyja, XIV. Lajos öccse szintén rabja volt az alkoholnak. Erre vonatkozólag érdekes bizonyítékot és adatokat szolgáltat nevének, Orleansi Erzsébet Saroltának, e német származású hercegnőnek egyik levele, melyet nagynénjéhez, Hannoveri Zsófiához I. György angol király anyjához intézett. „Férjem” — írja 1696. március 7-én kelt e levelében — „semmivel sem törődik, csak korhely társaival, hogy társaságukban zabálhasson és ihassék és hallatlan összegeket juttat nekik, s e kölykökért semmi sem drága neki; ezalatt pedig gyermekei és én alig rendelkezünk a legszükségesebbekkel. Ha ingekre vagy lepedőkre van szükségem, éveken át kell értök kunyorálnom, holott ugyanakkor tizezer tallért is ad la Carte-nak, hogy flandriai fehérműt vásároljon magának.” A levél e helye a legundokabb bünnel, pervers hajlamokkal vádolja a herceget s e bűn ugyancsak a hercegnő egy másik levelének bizonyossága szerint. XIV. Lajos udvarában tényleg általánosan divott. „Nálunk — írja — a szép ifjak nagyobb veszélynek vannak kitéve, mint a szép leányok” és a hercegnő mindent elkövet, hogy egyik rokona, a franciák

fogságába került szép *Degenfeld* gróf, egy fiatal német tiszt mielőbb hagyhassa el a romlott országot, mert — így írja egyik levelében — „ott állandóan gyötrik a fiatal ifjakat, hogy ez meg amaz szerelmes belé, épuj mint Németországban a hajdon leányokat gyötrik.”

Fülöp herceg, ez az erkölestelen korhely, valóságos megrontója volt a családjának és első sorban fiának, a regensnek. „Saját gyermekeimet” — írja a sokat szenvedett hercegnő — „uszítja ellenem minden nap; fiamat, nehogy észrevegye, mennyire nem gondoskodnak róla, minden korhelykedésbe belevonja s ott tartja, noha ezért gyűlöletessé lesz a király előtt. S ha ekkor fiamnak azt tanácsolom, hogy inkább törekedjék a király tetszését megnyerni s tartózkodjék a korhely élettől, a herceg fiammal együtt kinevetnek s oly életet folytatnak Párisban, hogy szégyen-gyalázat. Fiam hajlamai pedig jók s derék ember válhatnék belőle, ha apja el nem rontaná.”

XIV. Lajos a fiatal herceget, unokaöccsét *Montespan* asszonytól született természetes leányával, *Maria* *Franciska* *Mademoiselle* de *Blois*-val házastá össze s a terhelt herceg s fiatal neje mindketten erősen hódoltak az alkoholnak. „Fiam neje” — írja az Orleansi hercegnő — „vi-szataszító egy személy, hetenkint háromszor vagy négyszer holt részegre issza magát”; fiáról pedig, midőn az már regens volt, azt írja 1721. november 6-án, hogy: „ritkán eszik valamit délre, mert képtelen a szellemi munkára, ha magát tele ette és itta.” Egy

más alkalommal, midőn a herceg egy dorbézolás közben holtrészegen eájult s a gutaütés környékezte, a halálraijedt anya következőleg értesíti erről egyik rokonát: „Az egész, hála istennek, csak erős ájultság volt, mely abból keletkezett, hogy a herceg náthás lévén és erősen köhögvén, leányánál farkas módjára zabált s még többet ivott, amint az ott mindig így történik.”

Saint-Simon herceg, e kor erkölestelenségeinek ékeztollu *Tacitusa* emlékirataiban ír a regens kicsapongásairól: „Nagyon különös társaságban étkezett, néha az opera táncosnőjével, *Berry* hercegnővel s egy tucat urral, akiket rövidesen csak „roués”-nek nevezett ... Hatalmasan dőzsöltek, neki melegedtek, kedvüket lelték a legocsmányabb társalgásban, versenyt gunyt üttek mindemből, ami szent, s ha eleget lármáztak s derekasan ittak, akkor aludni tértek, hogy másnap este előlről kezdjék. Amint az esti vendégek megérkeztek, bezárták az összes ajtókat és senkisémet juthatott többé a regens színe elé, bármiről lett volna szó, még ha akár az állam, akár saját személye legnagyobb veszélyben forgott volna. S e bezárkózás másnap reggelig tartott.

Nem *Du Barry* asszonynak pazarlása, hanem e romlottlelkű alkoholistának, a regensnek erkölestelenségei és esztelenségei, az ő nyolc évig tartó regenssége sodorta Franciaországot a válságba; ez juttatta a szerencsétlen országot arra a lejtőre, melyen lejjebb és lejjebb süllyedve nem volt számára más megállapodás, mint a

A városok kongresszusa.

Fővárosi tudósítónktól.

Arad, május 22

A városok kongresszusa, amelyen Aradot Barabás Béla és Varjassy polgármester képviseli ma folytatta tanácskozásait Bárczy István dr. budapesti polgármester elnöklésével.

Ma az első előadó Lukács Ödön volt, aki a városok háztartásának a rendezéséről tartott igen érdekes előadást. Kimutatta a többi között, hogy az állam helyett végzett teendők, milyen nagy mértékben terhelik meg a városok háztartását és rámutatott arra is, hogy az a segítség, amelyet az állam juttat évenként a városoknak, tulajdonképpen még arra sem elegendő, hogy a városok nem gyümölcöző beruházásait amortizálja. Végül Lukács Ödön határozati javaslatot terjesztett elő, melyben többek között ezeket mondja:

A magyar városoknak 1909. év május hó 21-én és következő napjain Budapesten megtartott kongresszusa aggodalommal észleli a városháztartási viszonyok fokozatos romlását. Amellett, hogy a városok vezetősége az intenzív városi gazdálkodás ösvényén halad és igyekszik felfogni a kommunitás javára a közel fekvő gazdasági erők forrásait, az újabb és újabb szükségletek kielégítése mégis áthidalhatatlan nehézségekbe ütközik. A városi pénzügyi viszonyok ezen sivárságát és erőtlenségét pregnánsul igazolja, hogy a rendelkezésre álló készletek mindenütt felemésztek s az adózóképesség is annyira kimerült, hogy a jövő terheinek hordozásánál számításba ez alig vehető.

Elfogulatlan nézőpontból vizsgálva a helyzetet, megállapítja az értekezlet, hogy a mai állapot aggasztóra fordulását sietteték ugyan a közigazgatási életben helyi-közzel fellépő kóros tünetek, mint a bürokratizmus, konzervatív felfogás, a tervszerűtlen városi politika, a kellő takarékoság hiánya stb. A bajt azonban nem ezek idézték elő. A most felsorolt okok csak hátrányára szolgáltak a városoknak, gazdasági életét válságba nem ezek sodorták. A városi közélet körén kívül eső tényezőnek, az államnak pozitív rendelkezései, egyoldalú jogalkotó munkája s önző gazdasági politikája taszították a városokat abba a helyzetbe, amelybe — ma már elmondhatjuk — saját helyi feladataik ellátására képtelenek.

Ismerve ilykép a baj geneziséét, amint az önmegismerés erejével gyógyítani igyekszik a városi közélet itt ott fellépő betegségeit s

oda törekszik, hogy a közvagyton növelése, céltudatos és intenzív kezelése, a közszociális indusztrializmus kifejlődése, a közszociális finanszírozás öntudatos kimunkálása által a helyzetet javítsa, éppúgy igényt emel az iránt is, hogy az állam az összefüggő és láncolatlan intézkedések egész sorával támogatására siessen a városoknak.

Az új városi törvényben az autonómia kiterjesztését, a vagyonkezelésnél szabadabb mozgást kíván. Az új törvényben szabatosan soroltassék fel, hogy milyen teendőket teljesít az állam helyett a város. A hozadéki adók engedjessék át a városoknak. Állást foglal olyan irányban, hogy a közszociális jövedelem főforrása a ház és háztelkekre alapított független és önálló közszociális adó legyen; segédforrását pedig az érdekeltség arányában az egyéb vagyon után és az önálló fizikai személyektől szedett közszociális járulékok képezze. A városi teherhivatal legyen általános, az alól az államnak magántulajdon képező javai és az állami tisztviselők ne mentessjessék. Az ingatlanok átruházásánál az egyszázalékos pótlék az összes városok javára törvényben megállapíttassék. A patikajog adományozása a városoké legyen.

BUDAPESTI ÉRDEKES ÉGEEK.

(Az elmaradt Harden. — Még egy lemaradás. — Mikor az alperes alszik.)

— Fővárosi levél. —

A németek híres, az Eulenburg-Moltke-pör révén egyenesen hírhedt publicistája, az éles tollú, él s szavú Harden néhány héttel ezelőtt fölolvastatott hirdetését Bécsben és Budapesten. Az előbbi meg is tartotta s bár nem a legegységesebb volt a fogadtatása, sikere volt Bismarck zszurnalistájának. Ausztria-Magyarországnak Németországhoz való viszonyáról beszélt s ugyanerről akart beszélni Budapesten is. Itt azonban egy kis baleset érte. Nem a rendőrség beavatkozása miatt, amint azt némelyek mondták. A rendőrség egyáltalán nem avatkozott bele Harden előadásába. Az sem igaz, hogy bizonyos mágnáskörök érvényesítették befolyásukat a felolvasás megakadályoztatása érdekében.

Egyszerűen az történt, hogy a magyar fővárosban nem voltak kíváncsiak Harden mester ötleteire. A kibocsátott jegyek közül alig ne-

hány fogyott el. Hiába volt minden reklám, hiába a falragaszok és az újságközlemények. Az impresszarió kénytelen volt jelenteni Hardennek, hogy Budapesten nincs semmi érdeklődés s erre határozta el a berlini szerkesztő, hogy nem tartja meg előadását. Akik a német kultúrának kudarcát látják benne, azokat bátrak vagyunk figyelmeztetni, hogy a budapesti mulatóhelyek kétharmadrészében jelenleg csak német szót lehet hallani.

Elmaradt az ifjusági tornaverseny s ennek különféle okai keringenek a sajtóban és a köztudatban. Beszélnek misetervről, animozitástról, a fiatalok kicsapongásáról s ezeknek, vagy legalább is az egyiknek tulajdonítják, hogy a nemes mérkőzés elmaradt. Apponyi Albert gróf legszorosabb környezetében egészen másként tudják a dolgokat. A kultuszminiszter egyik bizalmas embere és párthive közölte velünk, hogy a tornaverseny elmaradásának tisztán *financiális okai* vannak s más okot keresni botorság vagy rosszhiszeműség. Apponyi maga mondta:

— Legalább százezer koronába kerül a tornaverseny. A büdzsében ennél fölösleges pénz nincsen s ha lenne, jobb célokra tudom azt fordítani. Ott vannak a tanítók Ezer és ezer éhes száj várja a falatot.

Forrásunk szerint ez a tornaverseny elmaradásának hiteles oka. Nincs pénz. És Apponyi ugyanazon a napon mondta ezt, mikor a lövészeny-téren a Király-díjat futották... Százezer koronát kapott a győztes, a közönség pedig hétszázezer koronát hagyott a totalizátor gépeiben és három millió koronát a bukmékerek-nél...

A végrehajtási novellát is kezdik már kijátszani Minthogy az alperestől nem lehet elvenni a párnáját, meg az ingát, az állandóan éber ügyvédi furfang kieszelt valamit, amivel most boldogítja a szerencsétlen adósokat. Egyelőre a fővárosban divik a dolog, de az ilyesmi terjed, mint a járvány. Röviden *hajnali végrehajtásnak* lehetne nevezni az újítást. A felpörögött ügyvédje ugyanis korán reggel fölbrázza álmából a végrehajtót s kettesben akkor lepik meg az alperest, amikor az még alszik.

forradalom. És midőn a vészfellegek már fenyegetőleg tornyosultak, a nagy vihar kitorését csak egy ember tudta volna megakadályozni: Gábiel Honoré, Mirabeau grófja. Csakhogy ennek acélszervezetét ez időtájt már aláásták volt az élvezetekben dorbézoló ifjuságának viharos napjai, és Franciaországnak e korban legnagyobb fia 1791. április 2-án 42 éves korában örökre lehunyt a szemeit. A szellemi tulterheltség legmunkásabb napjaiban is nagyon is kétes társaságban dőzsölte át dus lakomák közt éjszakáit és a „szenvedély démonjai” — mondja róla Stael asszony — „körülláncolva tartották őt, mint Laokoont a kígyók.” Halálos ágyán még meghallotta a párisi utcaharok bömbölő ágyuszavát és bánatos resignációval mondta halála percében: „a monarchia szemfedőjét viszem magammal szívemben; romjaitért a pártok fognak tusára kelni.”

Mirabeau jóslata teljesedésbe ment s Franciaország négy éven keresztül oly eseményeknek volt a színhelye, melyek páratlanul állanak az emberiség történetében. A caesári öröklet kegyetlenkedései eltörpülnek egy Marat, egy Herbert, egy Chaumette garázdálkodásai mellett és a kloákák e söpredékei a szabadság eszméjétől megittasulva emberi hekatombákat áldoztak egy üres fantomnak: az egyenlőségnek és testvériségnek. Franciaország sok ezer sebből vérzett. Sámson mester nem győzte a gillotinozást és a vérszag mintha esztétet vette volna Rousseau honfitársainak, megbomlottak a társadalom, az állam, az egyház legszentebb intézményei. A nemzet végre megsokallotta a vérengzést és az

élet és tulajdon szentségének néhány elszánt hive szembeszállt a vérengzőknek még mindig garázdálkodó utolsó csapajával, Robespierre pártjával.

1794. július 27-én Thermidor 9-én — ment végbe a nagy mérkőzés, részint a konvent épülete, a Tuillériák előtt s végül a Komünne palotájában. Válságos pillanat volt az, midőn Tallien vádat emelve a mindenható Robespierre és annak pártj ellen, azok elfogatását indítványozta. Reggeltől estig tartott a bűsz, az elkeseredett tusa, s mire az est homálya sötétségbe borítá a várost, a jakobinusok pártján levő nemzetőrség ágyukkal vette körül a konvent épületét. Henriot volt a nemzetőrség parancsnoka. Ezt az egykori rendőrkémet, lopáson rajtakapott s fogházat ült tolvajt a rémuralom és anarchia emelte ki az ismeretlenség kloákájából s juttatta nagybefolyású és döntő szerephez. A szeptemberi megszárlásoknak ő volt egyik értelmi szerzője s a girondiak megsemmisítésében tevékeny részt vett. Sok ártatlan vér száradt az ő lelkén, de még több idegen vagyon tapadt ujjaihoz. Az egykori tolvaj rengeteg vagyont harácsoltt össze és bár Robespierre pártjához csatlakozott, életfilozofijában mégis Dantont követte. Végigélvezni akarta a hatalmat s az ennek révén birtokába jutott nagy vagyon. Minden műveltségnek és szellemességnek híján lévén, csak a testi gyönyörökben talált élvezetet, szenvedélyesen áldozott ezeknek s köztük elsősorban az alkoholnak. Thermidor 9-én, a legválságosabb pillanatban is holt részeg volt. A nemzetőrség tüzei már ágyúikhoz léptek,

Henriot már kiadta volt a parancsot, hogy a Konventet agyutüzeléssel kell semmivé tenni, a nemzet képviselői fölött ott lebegett a halál réme, amint a Konvent egyik tisztje a tüzerekhez fordulva és hazafiasságukra hivatkozva felszólítja őket a parancsnokuknak köteles engedelmességgel megtagadására s kijelenti, hogy Henriot „hors la loi”, a törvény védelmén kívül áll. E pillanatban a részeg parancsnok lebukik lováról s a tüzéréség elpártol tőle. A konvent győzött s másnap Robespierre és párthiveinek fejei a gillotín kosarába gurultak. Az öldöklés és vele együtt a rémuralom véget ért.

Egy részeg alkoholista segítette a konventet a győzelemhez s a vérengzésbe beleunt francia nemzet epekedő örömmel leste a békésebb napok hajnalhasadását. Egy német történetudós mondá, hogy ezzel véget ért az egyoldalúlag felfogott eszmesoroza, mely a jakobinus hatalomszervezkedésnek alapját képezte. A végzet végleges beteljesedését ez alkalommal is „a fegyveres proféta” hozta meg, midőn Napoleon agyában végbement a forradalom minden jó és rossz, minden megváltó és lenyűgöző gondolatának nagy és világos egybekapcsolása. A helyreállított új rendnek a hőse nem volt ugyan alkoholista, de emelkedésének híre és dicsősége több véráldozatot kívánt, mint a világtörténelem összes alkoholista tagjainak minden örültsége. A kéréllhetetlen moira, megtorlás nemtője végre itt is teljesíté kötelességét és Szent-ilona hat évig tartó fogsága expialta háromszor is hat évnek esztelen vérontását.

Miért ez a gyorsaság, ez a frissesség? Azért kedves testvéreim az alperben, mert korán reggel még az asztalon, az éjjeli szekrényen hevernek a házi ékszerek, az óra, a lánc, a gyűrű, a nyakkendő, a feleséged fülbevalója, medailionja. Ezekhez pedig csak úgy lehet hozzányulni, ha nincsenek emberi testen. Ezért kell tehát sietni, ezért kell ágyában felkeresni az alperest, aki hült helyét látja a holmiknak, mikor a reggelini álmot kidörzsöli a szeméből.

Az ügyvédeknek ez a hajnali fajtája egyre népesebb. A panaszok most még bátortalanul hallatszanak, de nemsokára viharra sűrűsödhetnek. Talán megelőzhetnék a jogos felháborodásnak kitörését az ügyvédi kamarák!

Rágalmazással vádolt püspök.

Járásbirósági tárgyalás.

Fővárosi tudósítónktól.

Arad, május 23.

Alig néhány napja annak, hogy a felelősségi bíróság helyben hagyta azt a felmentő ítéletet, amelyet a járásbiróság Herrmann József dr. lelkész panaszára Rajner Lajos dr. püspök és érseki helynök ellen hozott. A büntető járásbiróság ma Hermann dr.-nak egy újabb panaszával foglalkozik. Ebben Hermann dr. nemcsak Rajner dr.-t, hanem Radnay Farkas dr. besztercebányai püspököt is rágalmazással vádolja.

A panasz szerint a korponai plébánosválasztás alkalmából a besztercei püspököt Rajner akép informálta, hogy Hermann, az esztergomi érseki szentszéknél jogerős ítélete alapján a katolikus egyházból ki van közsítve, mert kánóni szabálytalanságot követett el. Ezen információk után az lett a következménye, hogy a panaszost nem választották meg. Radnay püspököt a főrendiház nem adta ki s így a mai tárgyalást csak Rajner dr. ellen lehetett megtartani. A püspök védőjével Niedermann Ferenc dr. budapesti ügyvéddel személyesen is megjelent. A panaszos kérte tanúként Kohl Medárd dr. és Prohászka Ottokár dr. püspököket is beidézni. Ezt a kérelmét a bíróság nem teljesítette. Az ügyet Baumann büntető járásbíró tárgyalta.

Hermann dr. a tárgyalás megkezdésekor kijelentette, hogy nincs ellene a békés megoldásnak. Ha a püspök meggyőződik, hogy őt alaptalanul bántotta meg és félre volt vezetve és ezt kijelenti, hajlandó vádját visszavonni. Ő különben ezt megírta a Népszavában is.

Biró: Hogyan? A Népszavában? Hisz ön tudja, hogy ez a lap egyházellenes.

— Ott támadtak meg, tehát ott védekeztem.

Niedermann dr. védő: Ha a főmagánvádló bocsánatot kér a püspök urtól, nekem szintén nincs kifogásom a békés megoldás ellen.

— En bocsánatot nem kérek. Tehát tárgyaljunk.

A tárgyalást megkezdték. Érdekes, hogy Hermann dr. háta mögött ott ült egy piros sapkás hordár, aki nagy csomagot szorongat a kezében. Ebben van Hermannnak egy bizonyítéka — egy kötélhágcsó mint corpus delicti — arra, hogy egy paphoz éjszakánként idején ezen jártak fel — a nők.

A bíróság a tárgyalás lefolytatása után Rajner Lajost felmentette a rágalmazás vétségének vádjától, mert azzal, hogy a panaszos a korponai plébániai állásra pályázott, csakugyan irreguláris volt, amit a három becsatolt ítélettel bizonyított. A felmentő ítélet ellen a panaszos felebbezett.

A közönség, a színház, a kritikusok.

Sorok Erdélyi és Mariházy társulatáról.

Már csak egy hét választ el bennünket attól a jelentős naptól, amikor kezdetét veszi az öt vidéki szintársulat aradi vendégszereplése a veszthely javára. Hogy a publikum kellően értékelni tudja az Aradra készülő társulatok működését, fölkértünk egy nagyváradi, meg egy makói hírlapíró: mutassák be a mi publikumunknak az ő szintársulatukat.

A két közleményt itt közöljük:

Azt hiszem mindenki észrevette már, — és így nem akarok nagy felfedezést tenni — hogy a színház lépcsőjénél a sajtó és a publikum rendszeren hajbakap egymással. Ezen a helyen nem tudják egymást megérteni. A közönség szereti a színházat, a sajtó pedig folytonosan csepüli és szidja a színházat, a direktort, a társulatot, talán még a jegyszedőket is.

Más dolgoknál is megvan ez a nézeteltérés, de sehol sem domborodik ki olyan élesen, mint itt. A nagyérdemű publikum leggyakrabban elégedetlenül olvassa a kritikákat s nem tudja méltányolni az újságíró rosszmájúságát és maliciáját, mikor epés bírálatokat olvas, pedig tegnap valamilyen rossz viccen és ostoba ugra-bugráláson annyira szívéből kacagott.

Ha a nagyváradi közönség olvasná tehát ezeket a sorokat, amelyeket az aradi olvasóknak szántam, meg lenne velem elégedve. Boldogan konstatálná, hogy végre az újságírók is belátják, hogy Erdélyi Miklós milyen nagyszerű ember és a Szigligeti színház gárdája mennyire azonos fogalom a művészettel. Mert hiszen bizonyos, hogy a nagyváradi társulat aradi vendégszereplését nem ócsárolásokkal, hanem dicséretekkel és magasztalásokkal vezetem be. Akkora rut hazáráulást nem követhetek el, hogy az aradi publikum előtt a Szigligeti színház hibáiról beszéljek. Nem. Beismerem, hogy mi titokban a kávéházakban s a társaságban a nagyváradi társulatról elismeréssel és dicsérettel emlékezünk meg s csak akkor öltjük fel az oroszláncokörmet, amikor be-térünk a redakcióba.

Es ez felette helyesen van így. A Szigligeti-színház operett-ensembleje nem számíthatna akkora tetszésre, mint a melyet Aradon aratni fog, ha mi a lapok hasábjain folyton tömjénezéssel kísértük volna a nagyváradi előadásokat. A publikum csak azt látja, hogy az újságok dárdákat és nyilakat repítenek a színház falaiba, hogy a kritikák ostorcsapással rugdossák a derék, törekvő társulatot, de nem veszi észre, hogy ez a szigorúság mennyire fejlesztette, erősítette, újabb és újabb sikerek kivívására buzdította a társulatot. A vidéki színházak ma is a csepürágók fészkei lennének, ha a színházzal szemben öklömnyi sakál nem érezné magát mindenhatóan. A nagyváradi társulat ma kitűnő, elsőrendű, operett-személyzete épen-séggel nagyszerű. A színpad kiállítása valóban fővárosias, de haj, amíg ideig jutottunk, sokszor vádoltak bennünket azzal, hogy lelketlenek és szívtelenek vagyunk a direktorral szemben s a potyajegyünkért mindig többet akarunk Nagyváradon, mint bárki más a drága pénzért Budapesten, vagy Párisban.

Mindezeket pedig azért írom, nem annyira a színház, mint inkább a sajtó dicséretére, mert a nagyváradi társulat aradi szereplését újságírók rendezik. Ez az előadás nagyon szép lesz. Elámul az aradi közönség rajta, hogy a direktor ambíciója, áldozatkészsége és a sajtó jogos, erős, de mindig szeretettel és jóakarattal teljes kritikája milyen eredményeket képes felmutatni. Es az aradi újság-

íróknak, akik tudtommal szintén készenlétben vannak folytonosan a virgácsos, az ünnepély sikere mellett nagy elégtétel lehet az, hogy minden papirra vetett soruk igazságát a nagyváradiak vendégszereplése igazolni fogja.

Hegedüs Nándor,

a Nagyváradi Napló felelős szerkesztője

Kedves, jó szerkesztő urak, szíves felhívásuk folytán nemcsak a legnagyobb készséggel, hanem a legnagyobb szeretettel is írok önöknek egyet-mást Mariházy Miklósról és szintársulatáról. Mariházy egészen, én meg úgy félig-meddig aradinak tartjuk magunkat s mert tudom, hogy Arad egész közönsége érdeklődik Mariházy művészi dolgai iránt s szívesen hallanak róla jó hírt, ezt a munkát azért végzem én szíves szeretettel.

A színművészetet rajongásig szerető Mariházyt ismerik Aradon, a színingazgatót azonban csak mi ismerjük igazán. — Kecskeméten nem igen tudták megismerni hat hónap alatt — ez alkalommal tehát Mariházyról, min színingazgatóról esik szó.

A direktiót a múlt év szeptemberében kezdte meg Mariházy. Valamikor január táján — az aradiak bizonyára jobban tudják, hogy mikor — vált meg az aradi Nemzeti Színház kötelékéből s ez időtől kezdve szeptemberi folyton, egy pillanatnyi megszakítás nélkül, direktiót készítette elő.

Augusztus közepén jött először Makóra ahol a Hollósy Kornélia színház igazgatása még akkor ráruházták, mikor társulata se volt. Tudta a színingazgató, hogy amit Mariházy csinál, az művészi szempontból csak szép és értékes lehet, mert a slendriánság, az izléstelenség nem fér össze Mariházy műérzékével s azzal a felfogással, a hogy ő a magyar színművészetet a magyarság elgondolja.

Micsoda öröm volt az, mikor barátságos beszélgetés közben elmondta a fáradozásának eredményét: kész van minden. A diszletharubátár teljes.

— Képzeld — mesélte tulboldogan — sikerült 1000 méter ezüst- és aranyzsinórt venni s az összes egyenruhákat újra zsinórozattam. Te, olyanok a diszmagyaruhák és kardok, hogy nem színpadon, hanem királykoronázási ünnepélyen meg lehet velök jelenni.

Es az bizonyos is, hogy Mariházy ezzel a kijelentéssel nem zultott; mert olyan diszlet és felszerelés még nem volt a makói színpadon mint amiótt Mariházy állított ki, pedig ha Makó minden időben volt olyan jóvalavó állomás, hogy a nagy szintársulatok mindig szíves örömmel keresték fel.

Ami a társulatot illeti, ennek a szervezés körül már meglátszott, hogy senki se született mindentudónak, s a színingazgató mestersege is gyakorlat útján lehet elsajátítani. A gavalléros gondolkodást azonban nem lehet elvitatni Mariházytól. Annyi elsőrendű szereplőt szerződött, hogy kvantitásra nézve ekkora társulat alig volt az országban, s az első előadások — amikből megfélelő mennyiségű próbát tarthattak — elragadta a közönséget, amely pedig eléggé el volt kényeztetve, hiszen Mariházy előtt nem kisebb társulat működött Makón mint a Makó Lajosé.

Az idő haladta aztán arról győzte meg Mariházyt, hogy bizony nem ártott a szereplők többszörös betöltése, mert hát egyik másik művész nem való abba a keretbe, amelyiket Mariházy a legmagasabb nivóra igyekezett emelni.

Mariházy különben bebizonyította, hogy egy év se kellett neki a jószervezés kitanulásához. Olyan operett-szubrettet szerződöttet nemrégiben, amilyen az országban csak egy volt és van, aki nemcsak játszani tud, hanem énekművész is: Turchányi Olgát. Még hozzá — amint tetszik tudni — igen előnyös feltételek mellett szerződöttette.

Turchányiban a színművésznőt ismeri Arad közönsége, a legbajosabb vig özvegynek s a aranyos kedvű primadonnának is hallotta hírét a ragyogóan csengő hangú énekművésznőt pedig majd megismeri szombaton, amikor Szaffi éneklie a „Cigánybáró”-ban.

A vendégszereplés elő örömmel nézünk mi makóiak is, mert tudjuk, hogy Arad, amely megbecsülte Mariházyban az előtte felnőtt mű-

vészembert, megfogja szeretni Maribázyban az áldozatkész, csak szépért és nemesért lelkesülő igazgatót is.

*

Az operettet Gulyás Menyhért rendezte, a művezető. Elmondtam neki, hogy Aradon ennek előtte úgy jutalmazták meg a színpadon elkövetett rossz vicceket, boszantó rögtönzéseket, hogy az illetőt meghívták barátságos vacsorára a „Jó pásztor“-ba, ott aztán kézzel-kézre adva addig ütogették a művész urat, míg esküt nem tett, hogy lemond a rossz viccekről. Egyben aztán megsugtam neki, hogy ha a „Jó pásztor“-ba találják hívni előadás után, — el ne menjen.

Irlanda Dezső.

Az elhamarkodott válasz.

Önagysága bánata.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 22

Szegeden Ötvös Vilmosnak a belváros egyik legforgalmasabb helyén volt virágzó rövidárkereskedése. Az üzlet azonban, hogy nem esdöbe került s a hitelezők Ötvös Vilmos ellen hamis bukás miatt bünvádi följelentést tettek. A kereskedő hat hónapot töltött vizsgálati fogságban s mikor szabadlábra helyezték, Délamerikába szökött, mert azt hitte, hogy a bíróság több esztendei börtönbüntetést mér rá, Azonban kellemesen csalódott, mert a távollétében megtartott fő tárgyaláson csupán kilenc havi börtönre ítélték s ebbe beszámították azt a hat hónapot, amit vizsgálati fogságban töltött.

Az ítélet jogerőre emelkedése után Ötvös a szegedi ügyészség legőszintébb csodálkozására hazavitorlázott Délamerikából s jelentkezett a hátralevő három hónap leülése végett. Magyarozatképen megjegyezte:

— Ha kiszabadulok, ismét visszamegyek Amerikába, de nem akarok a magyar államnak tartozni. Leülöm azt a csekélységet.

Mikor lemorzsolódott a kilencven nap, Ötvös fölkereste fiatal feleségét s kérte, hogy hűséges hitvesként kövesse őt a messze világ-részbe, Délamerikába. Az asszonyka azonban hallani sem akart erről, annál kevésbé, mert akkor már megindította férje ellen a válópört. Ötvös Vilmos tehát egyedül volt kénytelen utra kelni. A válópör pedig folyt a maga medrében s bármennyire tiltakozott beadványában a derék férj a válasz kimondása ellen, a bíróság másfél hónap előtt végérvényesen fölbonította a házasságot.

Ezután azonban történt valami: olyan valami, ami csak ritkán esik meg az életben s amiért tulajdonképen ez a történet is megíródott. Az történt, hogy Ötvös Vilmos Délamerikában egy remekül sikerült börzemanóverrel 80, mond nyolevanezer dollárt nyert, ami a mi pénzegységünk szerint közel négyszázezer koronának felel meg. Ötvös Vilmosnak legelső dolga az volt, hogy kifizette összes európai hitelezőit, a megmaradt százazreken pedig gyárat alapított.

A ritka szerencse hire eljutott Ötvös Vilmosné fülébe is. És hirtelen föltámadt benne a hü hitves, a ragaszkodó feleség s fölkereste ügyvédjét, aki a válópört lefolytatta s kijelentette, hogy ő nem válik. Az ügyvéd megmagyarázta az ekszhitvesnek, hogy elkésett. Épen négyszázezer koronával késett, mert a válasz jogerős. Az asszony azonban nem akar beletörődni a megváltozhatatlanba s most olyan fogas fiskálist keres, aki visszacsinalja a válópört.

A szabadkai bérgyilkosság.

A vallató féltékenység. — Pikáns titkok a fogházból.

— Távirati tudósítás. —

Arad, május 22.

A mai nap nem hozott nagyobb jelentőségű fordulót a szabadkai bűnügyben. A vádlottak közül ma senkit sem hallgattak ki, hanem inkább olyan ténykörülmények kiderítésén fáradozott a nyomozó hatóság, amely a szörnyű bűnnel terhelt egyének védekezését lerombolja. Tanukat, legnagyobb részt alibi tanukat hallgattak ki, akiknek vallomásából most már kétségtelenül meg lehet állapítani, hogy valamennyi vádlott előadása a kritikus időre nézve *valótlan*. Osszetéve ezt a nyomozás eddigi adataival, Jánossy terhelő vallomásával és a tanuk előadásával, valamennyi vádlott bűnössége megállapítható. Bizonyos, hogy a terhelő bizonyítékok sulya alatt *Haverda* Mariska és *Vojtha* is vallani fognak.

A mai eseményekről alábbi tudósításunk ad számot:

A nyomozás titkaiból.

Lassan, apró részletekben szivárognak ki a szabadkai büntény szenzációs fordulatainak a részletei és azok a titkos körülmények, amelyek a fordulót előkészítették.

Amilyen zseniálítás nyilatkozik meg a büntény megtervezésében, végrehajtásában és a védekezés módjainak előkészítésében az elvetemült bünszövevényes részéről, ugyanolyan leleményességgel dolgozott a nyomozó hatóság is a büntény felderítésében. A Sherlock Holmesiádák egész garmadája csoportosul egybe lassankint s bár az eszközök mindegyike a bünvádi perrendtartás rendelkezései ellen elkövetett merényletek, a meglepően fényes eredmény szankcionálja a formasértéseket.

Az első pillanatban mindenkit meglepett az a váratlan esemény, hogy *Jánossy* Aladár, *Haverda* Boldizsárné gyilkosa, akit a legfőbb keresztkérdések sem tudtak zavarba ejteni, egyszerre a vizsgálóbíró elé állott és vallani kezdett. Most derül csak ki, hogy ezt az eredményt egy rendszeres, az emberi lélek nagy ismeretével vezetett akció idézte elő.

Amikor *Jánossy* Aladár a szabadkai ügyészség fogházába került, *Winkler* István dr. főügyész nyomban kihallgatta. Részletesen kikérdezte minden körülményre vonatkozólag s amikor összehasonlította a védekezés anyagát a rendőrség által összehordott vádanyaggal, látta, hogy a hatalmas védekezéssel szemben bizonyíték nincs, minden ami *Jánossy* ellen szól, csupán gyanu és a nyomozati adatokban a legfontosabb részt, az alibit illetőleg komoly ellentmondások foglaltatnak. A nyomozati adatok nem voltak képesek a rejtelmes bonyodalmat megoldani és a főügyész még arra sem talált megfelelő talajt a rendőri nyomozásban, hogy vádat emelhessen a három fogva levő gyanúsított ellen.

Az előzetes letartóztatás törvényszabta határideje rohamosan közeledett. Május 24-én járt volna le, amikor az ügyészi indítványt minden körülmények között meg kellett tenni.

Winkler tanulmányozta a három gyanúsítottat. *Haverda* Máriában nem fedezett föl a fogvatartás ideje alatt semmi változást. Cini-kus jókedve pillanatra sem hagyta el. Bűnbánat nem látszott rajta és annyira fegyel-

mezett volt a tagadásban, hogy semmi eszközzel nem lehetett kiemelni védekezése sáncai mögül.

Vojtha Antalról hamarosan megállapította az emberismerő ügyész, hogy magasabb intelligenciával rendelkező ember, aki tudja, hogy előre megállapított tervük végrehajtásában hiba nem esett, bizonyítékot szerezni nem tudnak ellenük, gyanu alapján pedig elítélni őket lehetetlen. Egyetlen mentőhorgonyuk a tagadás. *Vojtha* viharedzett ember. A multja tele van olyan eseményekkel, amelyek a büntető törvénykönyvbe ütköznek. Ravasz, furfangos, előrelátó, tapasztalt férfi, aki hidegen számít. Vele sem experimentálhatott az ügyész.

*Jánossy*ban találta meg tehát a médiumot. A félművelt embert ingadozó jellemű, határozatlan egyének ismerte meg az ügyész. Az első pillanatban észrevette, hogy vallomásait bizonytalanul teszi meg. Minden mondata fölött gondolkodik, sokszor elhagyja a hidegvértsége, izgalomba esik és kihallgatása végén erőltetnül, minden tagjában reszkette támolyog ki a szobából.

Az ügyész éles szeme nyomban meglátta, hogy gyilkos lelki tusa háborgatja, emészté *Jánossyt*, aki ennélfogva inklinál a kísérletekre.

Inkvizíció a szerelemmel.

Winkler főügyész tehát megkezdte *Jánossy* megtörésére irányuló műveletét. Talán *Ráday* Gedeon vallatási módszerében találunk ahhoz hasonló eszközöket, amilyeneket *Winkler* a bűnös ember teljes lelki kimerítésére felhasznál.

Kezdetben mindennap kihallgatta, hogy a fizikumát gyengítse. Különböző kedvezményeket megvont tőle. Olvasmányul a *Raszkolnyikovot* adta neki. *Dosztojevszky* izgalmas regénye egy gyilkos lelki tusájával, kinszenvedésével foglalkozik magrázó színekben. Lehet, hogy mindez hatással volt a gyenge idegzetű emberre, de teljesen nem törte meg.

Éjszakánként börtönőrök figyelték *Jánossyt*, aki nyugtalan volt, mintha rémeket látott volna, többször felriadt álmából, hangosan beszélt, de vallomásra nem lehetett bírni. Ujabb erőt öntött bele az a remény, hogy május 24-én kiszabadul börtönéből.

Az ügyész, amikor minden kísérletével kudarcot vallott, döntő lépésre szánta magát. *Jánossyt* megingatható oldalán, a szerelmében támadta meg. Egy régi börtönőrt használt fel tervéhez. Tudta, hogy *Jánossy* rajongásig szereti *Haverda* Máriát és féltékeny is a könnyelmű asszonyra. Az ügyész egy napon a börtönőrrel üzenetet küldött *Jánossynak* *Haverda* Mária nevében. A börtönőr este bekopogott *Jánossy*hoz:

— *Jánossy* ur — mondotta — az előbb beszéltem *Haverda* nagyságával. Nagyon érdeklődött maga után. Megkért, mondjam meg, hogy nagyon szereti. A börtönben is folyton magára gondol. Nem bírná elviselni a nehéz megpróbáltatást, ha ez a nagy szerelem nem éltetné.

Jánossyt az üzenet egészen felüdítette. Lázas örömmel válaszolt.

— Igazán? Ezt mondotta az én drága, egyetlen *Mariskám*? Mondja meg kérem neki, hogy most még jobban szeretem, mint eddig.

A börtönőr az üzenetet természetesen az ügyészhez vitte, a ki néhány napig folyton

szerelemtől rajongó nyilatkozatokat küldött a csellfogásról mit sem sejtő rabnak.

Az üzenetek később mind ritkábban érkeztek ezután Jánossyhoz. A szerelmében felhevített férfi türelmetlenül várta Mariskája szerelmi nyilatkozatait, amikor egy napon a börtönőr nagy bizalmasodással a következőket sugta meg Jánossynak:

— Jánossy ur, ne eméssze fel magát azért az asszonyért. Nem érdemli az meg. Csapodár teremtés az kérem.

Jánossy megdöbbenve kérdezte meg:

— Honnan gondolja azt maga?

— Hát kérem — de ne tessék szólni senkinek — a Haverda nagysága most meg már Vojtha urnak üzenet szerelmes dolgokat. Éppen olyanokat mint ezelőtt magának. Amikor meg azt kérdeztem, hogy mit mondjak Jánossy urnak, azt válaszolta, hogy: mondjon, amit akar.

Jánossyt ez a felvilágosítás valósággal örföngővé tette. Könyörögve kérte a börtönőrt, hogy mondja meg Haverda Máriának, ne legyen hűtlen hozzá, mert nélküle elpusztul. A börtönőr ezzel jött vissza:

— A Haverda nagysága nagyot nevetett az üzeneten és azt mondta: „Mondja meg a Jánossy urnak, hogy küsse fel magát!”

Azon az éjszaka Jánossyt nem hagyta nyugodni a féltékenységszabadiított szörnyetege.

Mint a tébolyodott járt-kelt a cellájában. Szitkozódott, sirt, átkozta kedvesét, aki pedig mit sem tudott a nevében üzött egész játékról.

Másnap az ügyész kihallgatta Jánossyt. Roskátag, megtört volt már ekkor, de még mindig pislakolt benne valami kis bizakodás, megmaradt a tagadása mellett.

Szerelmes éjszaka a fogházban.

Visszavitték Jánossyt a cellájába, Winkler főügyész pedig a francia operettírókat megszégyenítő merész lendülettel befejezte a munkáját, amely a börtönügy történetében páratlanul áll.

Átadott 50 koronát a börtönőrnek a következő megbizással:

— Vigye ezt a pénzt Vojthához olyan formán, mintha maga Vojthát összetévesztené Jánossyval és mondja meg neki a következőket: „Jánossy urnak 50 koronája érkezett a fogházba. Adja nekem ezt a pénzt, maga itt a börtönben úgy sem veszi hasznát. Én szegény ember vagyok, jót tesz velem. Én is meghálálom. Az éjszaka bevezetem Haverda nagyságához. Azután majd meghallja, mit válaszol Vojtha és a dolgról nyomban tegyen nekem jelentést.

A börtönőr az ügyészi utasítás szerint felkereste Vojtha Antalt a cellájában, szóról-szóra ugyanazt mondta neki, amit az ügyész előírt:

Vojtha megkérdezte:

— Nekem küldték a pénzt?

— Igen, Jánossy urnak.

Vojtha nem figyelmeztette a börtönőrt tévedésére, hanem kegyes adakozó kedvvel válaszolta:

— Legyen a magáé. Megérdemel 50 koronát ez az éjszaka! De bizonyosan elvárom. Mikor jön?

— Ha majd elaludtak a rabok.

Az ügyész pár perccel később már tudta, hogy a csapda sikerült. Azért kellett a börtönőrnek Vojthát Jánossyval összetéveszteni, mert Vojthának nem volt senkije, aki pénzt küldjön neki, meg azután Vojtha olyan fukar ember volt, hogy a saját 50 koronáját nem ajándékozta volna el olyan könnyen egy szerelmes éjszakáért. Az összetévesztés rendkívül finom árnyalatán mult a zsenialisan megépített fogás sikere. Ha Vojtha becsületes és felvilágosítja a

börtönőrt, ez a terv rombadólt. Vojtha azonban nem volt becsületes.

Az ügyész most már biztos kézzel, szédítő rapidssággal jelenetelte a végjátékot.

Éjszaka 11 órakor Vojtha Antalt bevezette Haverda Mária cellájába. A hosszú fogság alatt egymástól különválasztott szerelmes, epekedő fiatalok lelkesedő örömmel látták viszont egymást. A váratlan találkozás a börtön rideg falai közé mámoros, megszáditó melegséget varázsolt. A szerelemhez szokott, szerelem után sóvárgó nő és férfi megbódult a nem remélt gyönyörben.

És ekkor az ügyész megnyitotta Jánossy cellájának vasajtáját. A börtönőr, a jószívű ember, a sajnálkozó ember karonfogta a meghajszolt, agyongyötört rabot.

— Sajnálom magát Jánossy ur — mondotta. — Nem tudom elnézni, hogyan szenved azután a céda teremtés után. *Most megmutatom magának, hogy milyen nővel volt dolga.* Nyugodjon meg. Utálja meg azt a teremtést. De a fejemmel játszom. Nagyon kérem, egy hanggal se árulja el magát.

Ezzel végig vezette az apró villamos lángoktól gyöngén megvilágított folyosón a támoilygó embert. Jánossy, akivel az utóbbi időben oly sok különös dolog történt meg, tüzes agygyal, szorongó szívvel várta, hogy most mi történik?

A börtönőr megállott egy cella vasajtaja előtt. Mélységes, gondolatot rauló csend volt. A börtönőr félrehazta a figyelő nyílás vastakaróját és Jánossy fülébe sugta:

— Nézzen be! Mit lát?

A következő pillanatban Jánossy hangtalanul összeroskadott. A zuhanó testet a börtönőr fogta fel. Jánossy csak a cellájában tért magához.

És másnap vallott!

Az alibi-tanuk kihallgatása.

A szabadkai rendőrség kérésére a budapesti főkapitányságon ma délelőtt kihallgatták az Emke kávéház két pincéret, *Berkovicsot és Fechtiget*, azonkívül *Mátyus Ellát*, a margitszigeti alsóvendéglő felirónóját és *Kadocsa Antalt*, az ottani konyhalegényt. Jánossy Aladár, mint ismeretes, azt állította, hogy a gyilkosság napján délután a Margitszigeten, este az Emkében volt. *Berkovics* ma azt vallotta, hogy soha életében nem beszélt Jánossyval. Fenntartja első vallomását, hogy 19-én vagyis a gyilkosság napján este 10 és 11 óra közt egy vele már szembenállott ember volt a kávéházban, de hogy az az ember Jánossy volt, nem tudja, mert azt személyesen nem ismerte. Az illető hasonlított Jánossyhoz. Tagadja, hogy első vallomását valakinek befolyására tette volna. Nemesak Jánossynak, de az egész kompániának hírért sem hallotta.

Fechtig Gyula azt mondta, amit első vallomásában, hogy t. i. egy Jánossyhoz hasonló ember volt a kávéházban. A felirónó és a tüzelő-legény határozottan állítják, hogy 19-én, a gyilkosság napján a Margitszigeten járt náluk egy ur egy hölgygel és egy gyermekkel. A napra nagyon jól emlékezik, mert hétfő volt, tisztogatás napja. Jánossyban és Haverda Máriában felismerni vélte azt az urat és hölgyet, aki a vendéglőben járt az inkriminált napon.

Hódmezővásárhelyről táviratozzák: Az itteni rendőrség ma kihallgatta *Fridna József* és *Klopfer Fülöpöt*, akik azt vallották, hogy a gyilkosság napján délután 1 órakor együtt voltak Vojtha Antallal, de, hogy innét hová távozott el, azt nem tudják.

Haverda Mária kihallgatása.

Haverda Máriát 24-én, hétfőn hallgatják ki. Ezen a napon jár le az előzetes letartó-

tatás 30 napja és az ügyészség ekkor indítványt fog tenni a vizsgálati fogság elrendelésére, amit a vizsgálóbíró nyomban el fog rendelni és megkezdi a gyanúsított kihallgatását.

Klein Lipót a fogházban.

Klein Lipót Pált tegnap délután 3 órakor kísérték át az ügyészség fogházába, ahol a fogházfelügyelő személyi adataira nézve kikérdezte. *Klein* rendkívül izgatott volt. Egyre hangoztatja, hogy milyen igazságtalanság történt vele és hogy ilyesmi csak Szabadkán történhetik. Saját költségére tiszta ágyneműt kért, amit adtak is neki. Az éjszakát *rendkívül izgatottan* töltötte. A fogházór többször benézett hozzá, de ő semmit sem aludt. Már kora reggel az ágya szélén ült felöltözve. *Costan* vizsgálóbíró délből kezdte meg *Klein* kihallgatását.

Alaptalan híresztelés.

Ma több lap azt írta, mintha *Klein Pál Lipót* sorsa iránt *Kossuth Ferenc* is érdeklődött volna. Ez a hír üres és alaptalan mesének bizonyult, amelyet *Klein Lipót Pálnak Szabadkán lakó rokonsága* híresztelt, mert kiűnt, hogy az uzsorás szövetkezeti igazgató sorsa iránt ügyvédjén kívül más nem érdeklődött. *Klein* rokonsága azért híresztelte ezt a mindjárt hihetetlennek tetsző mesét, hogy a bankár állítólagos jó összeköttetéseknek látszatával a tájékozatlan embereket megtéveszse.

Jánossy a börtönben.

Jánossy Aladárnak ma engedték meg először, hogy a börtön udvarára menjen sétálni. Eddig csupán cellája ajtaja előtt sétálhatott.

Jánossy körülbelül egy óráig sétált az udvaron rendkívül nyugodtan. Látszik rajta, hogy vallomása óta megkönnyebbült és nyugodtabban néz a következők elé.

A kapitány.

Tettünk már említést arról, hogy *Haverda Mária* jegyben járt a 86-ik gyalogezred egyik hadnagyával. Ez a katonatiszt ma már kapitány, meg is nősült és boldog családi életet él Szabadkán, ahol legutóbb zajos sikert aratott egyik színművével, amelyben a maga és *Haverda Mária* regényét írta meg.

A házasság a meggyilkolt asszony hiúsága miatt nem történt meg. Arról volt szó, hogy a házassági óvadékot ráfognak kebelezni a szülők emeletes házára, de *Haverdáné* utolsó pillanatban kijelentette, hogy tisztán álló ingatlanát nem hagyja telekkönyvileg megcsorbítani.

— Tegye le az óvadékot a vőlegény — mondotta a szükmarku asszony, aki jól tudta, hogy a katonatisztnak nincsen egyebe kardjánál és arany csillagánál.

TANÜGY.

(—) **A szabad pedagógiai szövetség gyűlése.** Ma délután odakünn a korzón anyagiakért fáradoztak a gyermekvédelem érdekében, a városháza kistermében pedig szintén a gyermek jólétért tanácskozott egy csomó tanfőfiú: a szabad pedagógiai szövetség vezetőtanácsa. A június 5-iki gyűlés előkészítésével foglalkozott. Ezen a gyűlésen fogja a szövetség programját ismertetni. A szövetségnek neves vendége is lesz ekkor. A gyűlés előadója lesz ugyanis *Nagy László*, az Országos Gyermektanulmányi Társaság elnöke. A gyermek tanulmánya lesz előadásának tárgya. Összefogja hasonlítani ebből a szempontból hazánkat a külfölddel. Beszélni fog a gyermektanulmányozás modern áramlatával. Sikerült megnyerni ez alkalomra a tanítóképző kitűnő dalárdáját is, mely *Zoltai Mátyás* két alkalmi dalát fogja előadni.

(—) **Marosvásárhelyi leányok Aradon.** A marosvásárhelyi református polgári leányiskola és az ottani női ipariskola 36 növendéke pünkösd

két napján Aradon fog tartózkodni. A tanulmányuton levő leányokat Szöllösi István tanár kalauzolja.

(—) Az A. V. T. E. ujszentanna—világosi főiskolájának f. hó 27-én d. e. 9 órakor tartja Pankotán az áll. elemi iskolában tavaszi gyűlését.

Csak egy krajcárt.

Az első gyermeknap.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 22.

Kissé szeles, de napsugaras májusi délelőtt fogadta az idej első gyermeknapot. Zászlódiszes házak, lombos, tarka sátrak, színes nő-sereg jelzi a közönségnek, hogy a gyermekek védelme két napra lefoglalja magának Arad főterét és sok-sok fillért kér a jövőre nemzedékének. Eleinte lassan, majd mind gyorsabban kezdenek hullni a fillérek a felállított urnákba és amint közeledünk a déli órák felé, a főtér mozgalma és lármája is nagyobb lesz, hogy azután estére a kivilágított korzó nyüzsgő élete fejezze be az első napi eredményes gyűjtést.

Élet az urnák körül.

A pénzgyűjtés ma nagyon lanyhán indult meg. Pedig az idő pompásan kedvezett a mai munkának. A buzgó női csoportok kilenc óra után már teljes ambícióval láttak a munkához. Azonban a jótévő hatosokat potyogtató adakozók délelőtt sehogyse akartak mutatkozni. Tizenegy órakor egyedül végig ment Károlyi Gyula gróf főispán az akkor még néptelen korzón és sorra leadta adományait az urnáknál.

Ugyaneznap vonult haza a vár előtt tartott katonai ünnepélyről a huszárság, erős trombitaszó mellett. A Hungária-kávéház előtt táborozó gyűjtő-hölgyesereg célzásokat tett, hogy a huszárokat is meg kellene adóztatni. Mire azonban a terv kivitelre került volna, a színes katonacsapat elvágtatott.

A pezsgő élet csak délben kezdődött és délután meg este már bőkezűbbek lettek az emberek. Este a cigányzene sok embert vonzott a térre s különösen ekkor volt bő aratás.

Az Andrassy- és Szabadság-téren a következő hölgyek gyűjtöttek a gyermekek számára:

A Nádasdy-palota előtt: Varjassy Árpádné, dr. Velosov Gézánné, dr. Posgay Istvánné, Tagányi Gusztávné, Stancz Jánosné, Jung Ilona, Almási Balogh Etelka, Cziffra Irma, Ottvös Andrea, Réthy Saei, Haslinger Böske.

Maresch Gyula üzlete előtt: dr. Prohászka Lászlóné, Darányi Jánosné, Boros Ivánné, dr. Borsos Béláné, Boros Emma, Boros Zelma, Széll Ilona, Vajda Olga, Vajda Marietta, Lachnitt Márta, Tonesz Emma, Kabdebó József.

A templom előtti urnánál: Róka Józsefné, Leitner Ernő dr.-né, Pauer Jánosné, Zimmermann Ferencné, Kohányi Róbertné, Schreiber Róbertné, Berzsényi Béláné, Kabát Margit, Sárga Ilonka, Acs Margit, Vasóczy Ilonka, Kempelen Böske és Gusztai, Kohányi Zelma, Meistrovich Jolán és Nelli, Zimmermann Gizi, Bihari Ilonka, Unger Ilonka, Schiffer Sarolta és Margit, Jakocs Bella és Margit, Gerich Irén, Benczédi Irma, Zimmermann Aranka, Horváth Ilus, Raffay Margit, Rihmer Janka és Sári, Antalfy Giza.

Lócs-ház előtt: Ábrai Lajosné, Auszterweil Lászlóné, Priegl Irén, Ábrai Gizi, Kovács Józsefné, Lócs Rezsóné, Nachtnébel Odónné, Priegl Istvánné, Steiner Ferencné, Petrovits Mihályné, Hermann Gyuláné, Kintzig Gézánné, Kristyéry Jánosné, Köpf Margit, Schuster Ilona, Priegl Margit, Nachtnébel Böske.

Matzky előtt: Dr. Tisch Mórné, Kuthy Lajosné, Adler Károlyné, Deutsch Adofné, dr. Polónyi Jenőné, dr. Schreiber Vilmosné, Mayer

Miksané, Fischer Irén, Medvezky Zsigmondné, Fodor Gyuláné, Schreier Viktorné, özv. Fényes Károlyné, Kovács Terike, Rosenberg Eszti, Schwartz Erzsike, Löwinger Ilona, Steinitzer Ilonka, Ottenberg nővérek, Singer Rózi, Glück Ilonka, Löwy Rózi, Reusz Lenke, Montag Erzsike, Werner nővérek, Sohn Irmus, Deutsch Gizike, Freund Erzsike, Hohn nővérek, Böhm nővérek, Aknay Katica, Sándor nővérek, Kálmán Erzsike.

A vasuti állomásnál: Homonnay Nándorné, dr. Hajik Istvánné, Homonnay Ella.

A templomban: Boros Jusztin, Drescher Gizella.

Az itt felsorolt hölgyek, akiknek nevét a rendezőség följegyzése alapján adtuk közre, részint az urnák körül ültek, részint az utcákon járkálva buzgólkodtak a nemes cél érdekében.

A gyűjtés eredménye.

A mai gyűjtés eredményéről ezt a kimutatást kaptuk:

A Forray-utcai urnában 143 kor. 26 fill.

A Maresch előtti urnában 213 kor. 06 fill.

A minorita templom előtti urnában 272 kor. 50 fill.

A Salac-utca saroki urnában 247 kor. 08 fill.

A Matzky előtti urnában 312 kor. 50 fill.

A vasuti állomásnál 148 kor. 41 fill.

Összesen 1336 kor. 81 fill.

Több gyűjtés össze, mint tavaly az első gyermeknapon.

Az Andrassy-téri nyüzsgő életből álljon itt néhány jelenet, a melyek elmaradhatatlanok a gyermeknapokból.

A keserű ur.

A korzó napfényben csillogó, virágos sátorai között egy szomorú, feldagadt képű ur tartott siető léptekkel a fogorvoshoz. Tétova tekintete szinte önkívületlenül járta körül a szép asszonyok, fiatal leánykák s a vidám sétálók seregét. Zsebkendőjét képéhez szorítva, nem látszott sokat törődni a körülötte folyó kedves ünnepséggel. Mintha az istennek is megszánták volna a szörnyű fájdalomtól megvadult urat, távol tartottak tőle minden veszélyes szírent. Egészen az Andrassy-térig minden nagyobb baj nélkül jutott el, mikor is egy fiatal asszonyka nem sokat törődve a nem biztató ómelekkel, bátran elé lépett s a lehető legszeretettel méltóbb kedvességgel szölt a sötét urhoz:

— Csak egy krajcárt, uram! Minden krajcár egy gyermekélet . . .

A keserű ur dühösen horkant meg s olyas félét morogva, hogy ő is megment egy gyermekéletet, hosszas keresgélés után egy egész új fillért adott át az előtte álló hölgynek.

Erre már a galambszelidségű hölgyet is megszállta a méltatlankodás halk árnya s a kárbaveszött fáradtság sóhajaként lassan megjegyezte:

— De nagylelkű!

A bős ur végig nézett a hölgyön s keserű megilletődéssel felelt:

— Ja, akinek fel van dagadva az arca, az csak — nagyképű lehet és nem nagylelkű.

Nálunk ez így van bevezetve . . .

Egy jogszigorló, aki melleleg mondvá híres pesti zsur-fiu, aradi tartózkodása alatt, magától értetődik, hogy szintén megtisztelte a gyermeknapot becses látogatásával. Sikerei elragadóak voltak. Ha szavainak hihetünk, valóságos naphőse volt. A legszebb asszonyokat, a legbájosabb bakfisokat, mondani se kell, hogy ő kísérte hódító utjaikban. A helybeli gavallérok egész tömege özönlött körül s legnagyobb igyekezettel szándékoztak ellesni elegáns mozdulatait s egyéb nagyvárosias allűrjeit. Ő pedig a legőszintébb közvetlenséggel adja le élményeit: hódításait s nagyuri módját.

Epen beszédje közben egy érdekes arcvonásu, gyönyörű, szőke lány jön oda az ifju óriások közé s felszólítja őket, hogy adakozzanak a liga javára.

Egyszerre mindenki zsebbe nyult s az egész társaság arra törekedett, hogy egyik a másikat megelőzze. Egyik egy, a másik két vagy öt koronát adott, amint engedte vagyoni viszonya. A pesti ur maradt utolsónak s végig nézve a várakozó csoporton, fenhéjazva mondta, hogy Pesten nem szokás filléreket adományozni s a zsebébe nyulva, galánsul dobott az urnába egy fénylő huszkoronához hasonló — rézgombot. Azután nyugodtan jegyezte meg:

— Nálunk ez így van bevezetve . . .

A gondtelt családapa.

Egy aradi tisztviselő kilépve hivatalából, hosszú habozás után konstataulta, hogy neki is jobb lesz, ha a korzó felé veszi útját. Nem mintha sok pénze lett volna, vagy talán az adakozás szelleme szállotta volna meg fukar lelkét, hanem elgondolta, hogy elvégre neki is szabad egyszer látni gyönyörű asszonyokat. Pénztárcáját jól összehuzva s a zsebében is szorongatva, megindult lassu, óvatos léptekkel a főtéren. A verőhek jókedvűen csicseregtek s ő meglegedetten sétált hol ide, hol oda, gondosan kerülve a cirkáló hadihajókat. Családos ember volt s nem tudta volna megbocsájtani, ha véletlenül neki is hozzá kellett volna járulni más gyermekének a felségélyezéséhez.

Epen ily félénken elmélkedett s szépen elgondolván magában a józan és észszerű takarékoság szórakozással való összevegyítésének hasznos voltát, mikor szerencsétlenül összeütközött egy piros képű, szép kis urileánnyal, ki egyszerűen felé nyujtva a gyűjtő-perselyt, lágy, dallamos hangon szólott:

— Adakozzék, kérem. Mentsük meg az elzüllött gyermekeket.

A tisztviselő, mintha egy lud lépett volna a májára, oly csodálkozó tekintetű vágott s úgy érezte, hogy minden közelben állónak a tekintete ő reá irányul; bensőségteljes szeretettel előkotorászta pénztárcáját s miután a kivett hatost mind a két oldalán jól megnézte, nagylelkűen átnyujtotta a piruló kis lánynak s elszontyolodva kérdezte:

— Hát az én nyolc elzüllött gyermekemet ki menti meg?

Avval, mint aki már bevégezte napi ténykedését, gyorsan eltűnt egy mellékutcában.

Elégtétel.

A Hungária előtti urnánál történt. A nagy tolongásban egy ur rálép a mellette álló hölgytyukszemére.

— Jaj, a lábam! . . .

— Ezer bocsánat, nagyságos asszonyom.

— Az nem elég! Így rálépni a lábamra. Ön elégtétellel tartozik nekem.

— Mit tegyek, nagyságos asszonyom?

— Adjen egy koronát az elhagyott gyermekeknek.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

* Kóbor Tamás szindarabja. A legkiválóbb és legnépszerűbb magyar írók egyike: Kóbor Tamás belépett a szinpadi szerzők rendjébe. Az illusztris regényíró és novellista most írja első szindarabját, egy társadalmi színművet. Kóbor Tamás darabját, mint értesülünk, Beöthy László szerezte meg előadásra és a jövő szezonban fogja bemutatni a Magyar Színházban.

— Hírek az Uránia-színházról. Vasárnap új mozgófénykép műsor, hétfőn és kedden este. Pekár nagyszerű darabjának megismétlése, a jövő hét végén pedig speciális sportműsor. Szóval kimeríthetetlen tárháza a vonzó érdekességeknek. A vasárnapi új műsor egyike a

legkiválóbb látványosságoknak. Mondhatni minden egyes szám szenzáció. Speciális izű látványosság egy eredeti afrikai néger követség, mely a négus gazdag ajándékával érkezik Párisba Fallières köztársasági elnökhöz. A naumuri lovas-iskola Franciaország had eregének legmagasabb lovas-képző intézménye. Az erről készült mozgófénykép b avuros lovasmutatványokkal nagyszerű látványt nyújt. Nagy érdeklődésre tarthat számot I. H. Rosnynak, a jó nevű francia írónak kitűnő drámája A szegények sorsa, melynek főszerepét a Comédie Française egy zseniális gyermekművésze, a kis Heinrich játsza Hétfőn este Hunyady József nagyszerű felolvasásában kerül színre Pekár Gyula nagyérdékű darabja, A francia forradalom. Erre az előadásra jegyeket már vasárnap és hétfőn egész nap ad ki az Uránia pénztára. 791

ARAD A „MODERNE KUNST“-BAN.

Aradváros egyik régebbi közgyűlése a tanács javaslatára ötszáz koronát szavazott meg a *Moderne Kunst* című ismert német lapvállalatnak reklám céljából. Ez a képes ujság ugyanis elhatározta, hogy egy külön magyarországi számot ad ki, amelyben Magyarország nagyobb városai és nevezetességei lesznek ismertetve. A vállalkozást a kereskedelmi minisztérium is támogatta és most meg is jelent az ígért szám.

Vastag kötet ez, melyben — amint gyors áttekintésből megtekinthettük — elég részletesen vannak ismertetve országunk természeti, közgazdasági és néprajzi viszonyai. A városok közül természetesen Budapestnek van szentelve a legtöbb hely. Ezt a részt számos igen szép illusztráció tarkítja. Ezután a vidéki városok következnek.

Mindjárt az elsők között találjuk Aradot is. Egy oldalon át „írásban és képen” van ismertetve Arad. Ami az írásban való ismertetést illeti, ahhoz kevés szavunk van. Elég részletességgel és pontossággal, de reklámcélokra nem elég élénkséggel írja le a cikk ismeretlen szerzője Aradot és annak környékét, különös súlyt fektetve gazdasági és kulturális viszonyainkra. Nem hiányzik belőle az „esti élénkségéről híres korzó” sem, sőt az építendő Kossuth-szobor is meg van említve. — Felemlíti továbbá, hogy az Arad-csanádi vasutaknál volt az első személy-motor Európában, felsorolja Arad nagyobb gyárait, épületeit — köztük az állomási épületet is! — megdicséri a város következetes ipari politikáját, kulturéletét és színházát.

Annál hiányosabbak és gyengébbek azonban az ismertetés illusztrációi. Négy kép van Aradról: az első a szabadság-szobrot, a másik a városi árvaházat, a harmadik a minorita templomot, a negyedik a városházát ábrázolja. Az elsőt kivéve, valamennyi gyenge és halvány fogalmat sem ad Arad képéről. Más városoknál, például az Aradot megelőző Szegednél látszik, hogy a fényképek vagy egy tekintélyes utcacsoporthoz, vagy egy-egy szép teret, vagy főutat ábrázolnak. Az aradi képek közül az árvaházi képnek egyáltalán nincs értelme, a városháza pedig oly ügyetlenül van lefényképezve, hogy teljességgel hatástalan. A minorita templomról levett kép is sokkal sikerültebb lenne, ha az impozáns Andrassy-ut egy része is rajta volna. Ezt azonban, vagy a város más, igazán szép részét hiába keressük. Nem tudjuk, ki állította össze az ismertetést, ki küldte be az illusztrációkat, de annyi tény, hogy a négy kép céltalanul és hatástalanul van összeállítva. Az árvaházzal, egy szimpla egyemeletes épülettel ugyancsak

nem csábitjuk az idegent, nemcsak utazásra, de még a szöveg elolvasására sem. Pedig hát — úgy tudjuk ilyenforma célért adtuk oda a sok száz koronákat.

Apai gond.

— Gyermeknapon. —

— Apuskám, az utcán
Ugy-e máma bál van? —
Azt kérdezi tőlem
Az én aranyzálam.

S törött bábuját a
Hona alá fogva
Ki akar állani
Az utcasarokra.

Aranyhaja kócos
Rendtelenségében,
Pillangós papucsban,
Egy szál ingecskében.

A mikor megindul.
A karomba zárom:
Állj meg, aranyzálam.
Liliomvirágom!

Eredj a babáddal,
Eredj le a bába.
Hanem előbb öltözz
Ünneplő ruhába!

Mert ez a nap, lelkem.
Az angyalok napja.
Lenéznek a földre
Egy-két pillanatra.

Aranyos felhőkön
Felettünk lebegnek,
Aranyos kedvükben
Le-leintegtetnek.]

S akinek szívében
Szeretetet látnak,
A felé az égből
Csókokat dobálnak.

Vedd föl hát, galambom.
A legszebb ruhácskád
S tegyed a zsebébe
Az aranykrajcárkád.

S ha kéri tőled az
Irgalom nevébe,
Tedd a selymes nénik
Gyémántos kezébe . . .

S ahogy az anyjához
Befordul tipegve,
Valami nagy árnyék
Borul a szívére:

Szabad az Ur velünk
S ki tudja, ki tudja,
Sirba mikor zökken
Életemnek utja.

S ha már én nem leszek
Ezen a világon:
Tégedet ki véd meg,
Liliomvirágom?

Hisz nem minősít az
Irgalom művére
Se az anyád büne,
Se az apád vétke . . .

Ha csak el nem züllesz,
Liliomvirágom,
Senki se védelmez
A kerek világon!

Az öreg uzsorás.

Egy fővárosi pénzember letartóztatása.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 22

Löwinger Sámuel, — akit Budapesten uzsorás pénzügyletei révén igen jól ismernek — Kecskeméten letartóztatták.

Löwinger Sámuel nagy vagyona tett szert. Bárha vagyonszerzési pályáján itt-ott szembe került a rendőrséggel, mindig ki tudta magát vágni.

Nem régen földbirtokot vásárolt Pestmegyében, Szonkon. Birtokán kigyulladt a juhakol és vagy félszáz birka odaégett.

A Fonciére kárbecslője nyomban észrevette, hogy a tüzeset nem normális. Vizsgálatot indítottak és ekkor kitűnt, hogy itt csak szándékos gyújtogatásról lehet szó. Kitudódott ugyanis, hogy Löwinger uradalmán a télen, amikor az idén ugyanis nagyon drága volt a takarmány, a jószágot állandóan éhezettették. Sokszor három napig nem nyitottak rájuk ajtót, úgy, hogy a szegény állatok kinjukban az istálló deszkafalát rágták. Így nagyon leromlott a jószág és valószínűnek látszott, hogy Löwinger büns módon akart a tönkrement állatokon nyereszkeskedni.

A nyomozás alapján a csendőrség letartóztatta és a kecskeméti ügyészségi fogházba szállította Berecz Károly juhászt, akit a gyújtogatás közvetlen elkövetésével gyanúsítottak. Berecz a kecskeméti fogházban rögtön vallott. Beismerte, hogy ő gyújtotta fel a birkaaklot, még pedig Molnár Sámuel ispán biztatására, aki ezért száz koronát ígért neki.

Letartóztatták Molnárt, aki megvallotta, hogy Löwinger biztatta föl őt a bűnre. Erre Löwinger is letartóztatták és ezt a letartóztatást a vádtanács is jóváhagyta. A letartóztatás a fővárosban feltűnést kelt.

Az öreg Löwinger hírhedt uzsorás volt a része volt a hírhedt parlamenti vesztegetési botrányban is.

SPORT.

† Az Aradi Atletikai Klub Kisjenőn. Az Aradi Atletikai Klub a kisjenői közönség meghívására ma délután fél egy órakor Kisjenőre rándul ki két football csapatával és atléta gárdájával, hogy ott a gyermeknap javára több számból álló sportünnepet rendezzen, hogy megismertette a közönséggel a football és atletikát, a vidéken is híveket szerezzen a sportnak. Program a következő: 100 yardos síkfutás, magasugrás helyből és nekifutással, sulydobás, diszkoszvetés, gerelyvetés, statéta-futás és football-mérkőzés a klub I. és II. csapata között. Versenybírószám tagjaiul felkértek: Kokas József, Csukay Gyula, Kirileszku Gyula, Tabajdi Sándor, Bokor József, Hollósi Kálmán, Vessza György, dr., Szathmáry János Neidenbach Emil, Heeger Antal, Szakolczay Lajos, ifj. Vas Gusztáv, Varga Mátyás. A klub tiszteletére este táncestélyt rendez a közönség. A klub tagjai délben fél egy órakor utaznak. Jelentkezni ott is lehet.

† Pünkösdi sportünnepély. Érdeklődéssel néz Arad sportkedvelő közönsége az aradi postás és távirat-tisztviselők pünkösdi vasárnapján délután saját telepén, (huszár-laktanya és vágó-híd közt) tartandó délmagyarországi bajnoki mérkőzése elé. Ez a sport-egyesület rövid fenállása óta jelentős eredményeket ért el más egyesületek által rendezett versenyeken. Tavaly Szegeden megnyerte a diszkoszvetés és egy negyed angol mértőföldes bajnokságot. Az idén pedig az Aradi Atletikai Klub által rendezett 8 kilométeres mezei futó egyéni és csapatbajnoksággal lett gazdagabb. Ezuttal először ő látja vendégül saját telepén Délmagyarország legjobb atletáit. A verseny stilszerű és szakszerű lefolyását garantálja Hámory László személye, kit sikerült a postásoknak a versenybírószám elnökül megnyerni.

Csipke.

A nagy humorista

Roda Roda új könyve.

Most hagyta el a sajtót Roda Rodá-nak, az egykori német kapitánynak az ősmert humoristának könyve. Az elején néhány bájos reminiscenciát közöl a saját életéből. A könyv címe: *Magamról és másokról.*

Mint kezdő újságíró egy kis berlini lapnál dolgozott, amelynek szerkesztője valami borzalmas tárgyú regényt rendelt meg nála. Katonának is kellett szerepelni a könyvben, még pedig szimpátiukusan. Roda ennél fogva kétszeresen borzadt a megrendeléstől. Hogy megírhaassa e könyvet, egyszerre négy ilyen folytatásokban megjelenő rémregény olvasásába fogott, de csakhamar abba hagyta, mert félt a megőrüléstől. Folyton összetévesztette a regény hőseit; majd egy leányt látott maga előtt a ki sirva kérte, hogy mentse meg csábítójától, majd egy másik jelent meg aki zokogva esdekelt, hogy csábítsuk el, a harmadikban egy rossz fiu meggyilkolta apját, anyját, a negyedikben pedig a szülők erénydíjat követeltek megejtett leányuk számára. Roda, azonfelül a rémregényben szokásos *sorsvindlihez* sem értett. Képtelen volt ilyen m. don regényt írni:

— Jó reggelt!

— Hogy van.

— Köszönöm.

— És huga?

— Jól, s az ön neje?

— Jól.

— Mi újság

— Semmi...

— No de...

— Szóljon

— Ó visszatér

— Ah!

— Fogat fogért!

— Csitt, jönnek!

És ebben a pillanatban revolverével hadonászva megjelent a küszöbön — ő. (Folytatása következik.)

Mikor belátta, hogy nem megy semmire, elment tanácsot kérni a leghíresebb regénygyáros-hoz, aki ezt mondta neki:

— Rémregényt írni nem könnyű dolog, ahhoz sok művészet és tudás kell. Mindenek előtt kora ifjuságunktól arra kell magunkat nevelni, hogy egy-ét sorban elmondható históriát, öt kötetre tapossunk széjjel. Ön elveszett ember az irodalom e fajtájának számára.

Kétségbeesve ment el Roda a regénygyárostól, de aztán belátta, hogy tényleg nem vár rá e téren valami nagy siker, felcsapott hát riporternak. Egy szép napon a *Deutsche Zeitung* szerkesztőségében elkérte egyik kollegája, aki banketre volt hivatalos, hogy csinálja meg helyette az idonságok rovatát.

— Jól csinálja meg — itt az olló és a kivások az esti lapokból.

— Roda kiakart tenni magáért s minden hírt engedélyesen vezetett be. De, hogy a lapnak saját ülön szenzációja legyen, kitalált egy rettenetes gyilkossági esetet, amely állítólag Karlhorstban játszódott volna le. Elmondta, hogy ma az említett városban egy asszonyt huszonhárom darabra vágva találtak szobájában, az öngyilkosság ennél fogva *rajdnem* kizárt. A szenzációt sietve vették át a többi lapok. Az ügynek azonkívül rendkívül kínos folytatása lett. Két nappal később a lap főszerkesztőjét meglátogatta a karlhorsti rendőrfőnök, aki kérte volna tudni, hogy a lap honnan szerezte a gyilkosságra vonatkozó értesülését, mert ez ügyben semmiféle feljelentés vagy rendőri jelentés nem érkezett.

A főszerkesztő, akivel ilyen dologban nem lehetett tréfálni, nyomban hívatta Rodát.

— Teljesen megbízható forrásból kaptam a hírt — válaszolt Roda vakmerően — de azt az nrat nem nevezhetem meg, mert egy előkelő család becsületéről van szó.

A rendőrség mindazonáltal tovább kutatót, már csak azért is, mert az ellenzéki lapok felháborodva vágták a szemébe a hatóságnak, hogy az mégsem járja, hogy az ember egy darabban lefekszik és huszonhárom darabban ébred fel.

Végre a sok hírlapi hajsza után Roda Roda is elhitte a dolgot és nem mert kimenni Karlhorsta, mert hiszen ott feldarabolják az embert.

A szép asszony férje.

Szanatóriumba zárt ügyvéd.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, május 22.

Pozsony városában sokat beszélnek most egy szép pozsonyi leány rövid, de viharos házasságának végéről. A házasság szöktetéssel kezdődött és azzal folytatódott, hogy a fiatal asszony férjét szanatóriumba csukatta. A regény vége azután válópör és egy bünpör lett.

Az érdekes esetről ezeket jelenti tudósítónk:

Frank Leonát, egy nagyon tekintélyes pozsonyi családnak gyönyörű leányát hat héttel ezelőtt megszöktette szülei házából egy gazdag budapesti ügyvéd, *Rombach Piusz*, akinek nevét a színházi körökben jól ismerik. A szöktetés esküvővel végződött. A regényesen indult házasság nem volt boldog. A fiatal házaspár közt csakhamar napirenden volt a botrány és egy héttel ezelőtt a férfi családjának tudtával a férjét elzáratta a menyecske — egy budapesti szanatóriumba. A család bemondása alapján egy városi törvényszéki orvos állította ki a bizonyítványt, amelynek alapján a férj a szanatóriumba került.

Csak három napig volt itt; tegnap szabadult ki és azonnal Pozsonyba utazott, hogy megtorló lépéseket tegyen azért, ami Pozsonyban történt, azalatt, míg ő szanatóriumban volt. Az ügyvédnek ugyanis szép négyszobás lakása volt Pozsonyban, amelynek kulcsát átadta egy pozsonyi kárpitosnak azzal, hogy a lakásba senkit be ne bocsásson, de különösen arra ügyeljen, hogy a felesége be ne juthasson. De a menyecske kedden délután mégis bejutott, még pedig úgy, hogy feltörte a lakást, hol mindent fölkutatót és mindenfelét elvitt magával, állítólag azokat a kompromittáló adatokat is, amelyeket a férje gyűjtött volt arra a célra, hogy válópört indítson. Amikor a lakás őrizetével megbízott kárpitos meghallotta, mi történt, a rendőrségre sietett, ahonnan a vizsgálóbíró utasítására egy fogalmazó a betörés helyére sietett és a szép asszonyt bérkocsin a rendőrségre vitte. Négy óra hosszáig vallatták ott a menyecskét, azután szabadon bocsátották. Az asszony ekkor Budapestre utazott. A férj a szanatóriumból kiszabadulván, mint említettük, tegnap Pozsonyba érkezett, hogy följelentést tegyen az asszony ellen *betöréses lopás* miatt. Egyidőben természetesen a válópört is megindítja az asszony ellen.

MULATSÁGOK.

(=) A Kisjenő-Erdőhegyi iparos ifjuság május 30-án, az Iparos Olvasó-Kör helyiségében a kör saját pénztára javára műkedvelői előadással egybekötött zártkörű táncestélyt rendez. Szinrekerül a Falucrossza.

HIREK.

Nagy tűz egy budapesti fatelepen.

Fővárosi tudósítónktól.

Arad, május 22.

A Vízafogóról ma éjjel három óra-kor tüzet jeleztek a tűzoltó-központnak. A jelzés szerint veszedelmes tüz keletkezett az Aczél-féle részvénytársaság fatelepen.

A tüzhöz nagy apparátussal vonult ki a tűzoltóság, kiment a II., V., VI. központi és önkéntes őrség. *Szcerbovszky* főparancsnok, *Brayer* és *Kállay* tűzoltó-tisztek parancsnoksága alatt.

A rendőrség részéről ott volt Winter Mór rendőrfogalmazó és Fasching Antal rendőrfelügyelő, lovas- és gyalogos rendőrökkel, akik a később érkezett katonasággal együtt a rendet fentartották.

A tűz rohamosan terjedt az óriási telepen. Dacára annak, hogy a tűzoltók a legnagyobb erőlyel fogtak hozzá az oltáshoz, mentésről szó sem lehetett, csak a tűz lokalizálására szoritkozott a tűzoltóság. *Szcerbovszky* Szaniszló tűzoltóparancsnok maga rendelkezett s az ő gyors rendelkezésének és a tűzoltóság buzgó fáradozásának eredménye, hogy a gyár legértékesebb részét, a gőzfűrészt megmenthették. A gyárnak láda- és par-kettkészítő része elhamvadt. A kár több százezer korona.

— Időjárás. A meteorológiai intézet jelentése szerint a hó 23-án az időjárás: meleg, derült.

— Anglia harci készülődése. Londonból táviratozzák: Beresford lord tengernagy egy banketten beszédet mondott, amelyben kifejtette, hogy felesleges, hogy a gyarmatok *Dreadnoughtok*, torpedónaszádok és tenger alatt járó naszádok építésére pénzt ajánljának fel. Epitsenek cirkálókat vagy esetleg saját flottát, amely az anyaországával birodalmi hajóhadat képezne és lehetetlenné tenné az Angliával való háborút. Tekintettel más nemzetek hadifelszereléseinek tekintetében mutatkozó versenyre, igen fontos, hogy Anglia ebben az évben 8 *Dreadnoughtot* bocsásson vízre. De még ez sem elegendő, hogy a legutóbbi négy évben a hajóépítés tekintetében elkövetett mulasztásokat jóvátegye. Szóló ezután igen komolyan mondotta a tengerészet jelenlegi helyzetét, miután hiányzik az alkalmas szervezet a háboru előkészítésére.

— Az asperni emlékünnap. Bécsből jelentik: Az asperni csata emlékére rendezett ünnepek sorozatát ma Bécsben folytatták. A bécsi ünnepet a fogadalmi templomban reggel 9 óra-kor *Belopolozky* dr. tábori vikárius által rendezett ünnepi misével nyitották meg. A templomban megjelentek 6 felsége, az uralkodóház tagjai és nagyszámu előkelőség. Bécs egész helyőrsége a katonai küldöttségekkel, valamint az egyes külföldi századokkal sorfalat képeztek a Burg külső kapujától a köruton át a fogadalmi templomig. Mise után 6 felsége *Ferenc Ferdinánd* főherceggel a többi főherceg kíséretében kocsin ugyancsak a sorfalat képező csapatok között visszatért a Hofburgba. Dél előtt fél 11 órakor az ünnepség a *Károly* főherceg-szobor előtt folytatódott.

— **Elhunyt altábornagy.** Bécsből táviratozzák: Tomics János nyugalmazott altábornagy Bécsben 74 éves korában meghalt.

— **Egyházi ünnepélyek.** Mácsáról írják: Lélekemelő ünnepségben volt része a mácsai róm. kath. közönségnek abból az alkalomból, hogy Károlyi Gyula gróf főispán leánya, Margit komtesse és vele mintegy 60 főnyi fehérbe öltözött gyermekesereg először részesült az áldozásban. Az ünnepség sikeréhez, melyet Tell János aradszentmártoni segédlelkész és Vidor József kántor-tanító rendeztek, nagyban hozzájárult az aradi állami tanítóképző intézet III. és IV. éves növendékeiből alakult 10 tagú énekkar szereplése, mely az ünnepet alapos képzettségre valló, precíz énekeivel, fényesebbé és magasabbra tette, amilyenben a mácsai közönségnek ritkán van része.

Az aradi Fűrj-utcai állami elemi iskola felső három osztályának tanulói holnap vasárnap a délutáni „májusi ájtatosság”-kor „Nagyasszonyunk hazánk reménye” régi, hazafias egyházi éneket 8 szövegben Stegena Andor állami tanító betanításával és orgona kíséretével fogják énekelni.

— **Katonai áthelyezés.** A hadügyminisztérium lovag Standeiszky Henriket, a 3. Hadik-huszárezred őrnagyát, ki az ezred aradi pótkezetének parancsnoka, legújabb rendeletével a Grodekben állomásozó ezrednek I. osztálya parancsnokául rendelte ki. A régóta Aradon tartózkodó és a polgári körökben is általános rokonszenvet szerzett jeles katona távozása mely sajnálkozást kelt.

— **A Marosvizi Halászati Társulat új igazgatója.** Az aradi jószágigazgatósági palotában tegnap tartotta közgyűlését a Marosvizi Halászati Társulat. A közgyűlés Sármezey Árpád lemondása következtében megüresedett igazgatói állást ifj. Haan Alajos aradi kir. folyammérnökkel töltötte be.

— **Incidens a német-francia határon.** Párisból táviratozzák: Itteni lapok jelentése szerint Gravelot mellett határcidens történt. Egy ott állomásozó német esendőr egyenruhában francia területre lépett, mire letartóztatták.

— **A Kossuth-szobor és a kábel.** Most, hogy a Kossuth-szobor alapozási munkálatait végzik, ásás közben rájöttek, hogy éppen azon a helyen megy keresztül a telefonkábel. A szoborbizottság most átír a nagyváradi postaigazgatóságához a kábel odébb helyezését.

— **A fővárosi központi pályaudvar.** Fővárosi tudósítónk jelenti: A Nap ma esti száma most már mint elhatározott dolgot írja meg, hogy a Rókus-kórház helyére és a mostani Apolló-mozgófényképszínház helyére központi pályaudvart építenek.

— **Az autobus-közlekedés.** Szathmáry Károly gépjárműigazgatónak már ismertett beadványán kívül több panaszló felterjesztés érkezett a tanácshoz a fővárosi autóbussz közlekedés megváltoztatása iránt. A kérvényeket a tanács ma kiadta a felügyelőbizottságnak.

— **Eljegyzés.** Szilasi Zelma kisasszonyt özv. Schulhof Károlyné bájos nevelt leányát ma eljegyezte Aradon Raucher Emil, az első magyar általános biztosító társaság aradi főigazgatójának főtisztviselője.

— **Kell Manó cég ajánlja hirneves ke Lengyecharisnyáit és ruhadis remekeit.** Telefon szám 673. 131

— **A párisi általános sztrájk letörése.** Párisból jelentik: Az általános sztrájk teljes kudarcának leplezésére az általános munkásszövetség éjjel talragaszt függesztetett ki, amelyben a szolgálatból elmozdított és sztrájkoló postahivatalnokok kívánják, hogy a proletáriátus ne folytassa a hiábavaló sztrájkot.

— **Hivatalvizsgálat az ügyészségen.** Sztaniszlavszky Adolf, a nagyváradi kir. ítélőtábla főügyésze ma Aradra érkezett. A főügyész az aradi ügyészségnél a szokásos vizsgálatát fogja teljesíteni.

— **A katonák szabadságolása.** Bécsből jelentik: A katonák nyári szabadságolására vonatkozó intézkedést ez évben a csapatparancsnokoknak engedik át, akik az egyes katonák egyéni viszonyai szerint intézik el a kérdést. A szabadságolásnál különös tekintettel lesznek a kisgazdák és földmivesek viszonyaira. Az időtartamot általában 3 hétre állapítják meg. A szabadságolás történhetik a gabona-, tengeri- és széna-aratás idejére, a szőlőmunkálatok és szüret idejére és egyes vidékeken a selyemhernyótenyésztéssel járó munkák idejére.

— **Az új polgári iskola munkálatai sorában** most döntöttek az utolsó munkálatok kiadására vonatkozólag. A csatornázást Pellegrini Dávid, az aszfaltozási munkát a Magyar aszfalt-részvénytársaság, a telek-feltöltést Andrassy Gergely kapták meg.

— **A lelkész leányának öngyilkossága.** Orsováról jelentik: Pasku Hortense Greová (Oravicabánya mellett) községi görögkeleti lelkész leánya Budapestről Orsovára érkezett e hó 19-én és egy szállóban megszállt. Másnap délután négyszer revolverből magára lőtt. A szálló személyzete azonnal szobájába rohant és a pár perc múlva érkezett orvosnak sikerült a melléből patakzott vért elállítani. Három lösebet ejtett magán és mind a három golyó keresztülfurta a baloldali tüdőt. Az orvosok azt hiszik, hogy gondos ápolás mellett életben maradhat. Magához térve, minden felvilágosítást megtagadott és csak másnap vallotta be igazi nevét is, mert a szálló vendégkönyvébe Zine Gabriellának írta magát. Azért akart megválni az élettől, mert szerelmes egy mérnökbe, de szülei nem akarták hozzáadni. Az öngyilkosságot éjjel akarta elkövetni, de 6 óra felé nézegette a revolvért, mely véletlenül elsült és ekkor hirtelen elhatározta magát, mivel lövése már ugyanis feltűnést keltett, egyszerre végez magával s még háromszor magára lőtt. A fiatal leány szüleit táviratilag értesítették az esetről.

— **Gpermeknap Mikalakan.** Mikalakaról jelentik, hogy ott ma tartották meg a gyermeknapot az egész lakosság élénk érdeklődése mellett. A község képviselőtestülete közgyűlést tartott, amelyen tiz koronát szavaztak meg a nemes célra. Az előjárósági tagok ezután gyűlést rendeztek a községben, mely több, mint 40 koronát eredményezett.

— **Rejtélyes gyilkosság.** Szekszárdról táviratozzák, hogy ott ma rejtélyes gyilkosság történt, amelynek a város egyik jómódu gazdája lett az áldozata. Délután két órakor lakás keresés ürügye alatt beállított Végh Mihály házához egy ismeretlen uriember, aki mialatt a házigazda a lakást mutatta neki, hirtelen tört rántott elő és azzal Véghet szíven szurta, majd hasát metszette fel. Azután eltűnt. A lakásban Végh beteg feleségén kívül más nem tartózkodott és így a gyilkos menekülését senki sem akadályozhatta meg.

— **Pincersztrájk Budapesten.** Budapesti tudósítónk jelenti: A pincérek mai nagygyűlésén kimondták az általános sztrájkot. Mindazonáltal a sztrájkból ki van véve az a 30–35 kávéház, amelyeknek tulajdonosaival sikerült békés megegyezésre jutni. Az új folyamán még nem igen volt érezhető a sztrájk, mert a kiszolgálás csak a Grashem és Ujvilág kávéházban szünetelt.

— **Családi dráma.** Berlinből jelentik: Selchov faluban Raurock földmives megmérgezte feleségét és 3 gyermekét, azután rájuk gyújtotta a házat és megszökött. A házaspár állandóan éivódásban élt.

— **Rendőr a Baross-parkban.** Lőcs Rezső gazdasági tanácsos előterjesztésére a mai tanácsülés elhatározta, hogy a Baross-parkba, különösen az ott játszódozó gyermekek védelmére állandó rendőr-őrszemet küld ki.

— **Hítvesgyilkos férj.** Makóról táviratozzák nekünk: Az itteni kórházba tegnap szállítottak be súlyos lösebével Balogi Pál makói gazdálkodó feleségét. Férje azt állította, hogy az asszony véletlenül lőtte meg magát. Ma az asszony eszméletlen állapotban kibeszélte, hogy férje lőtt rá. Amikor hazajött a templomból, e szavakkal:

— De hamar hazajöttél! — fegyvert fogott rá és meglőtte. Azt hiszik, hogy Balogi szerelmi féltékenységből követte el tettét.

— **Bányaszerencsétlenség három halottal.** Belgrádból jelentik: A timoki nagy kőbányában csütörtökön dinamit robbanás következtében sajnálatos szerencsétlenség történt. — A sziklák robbantására használt dinamitpatronok időelőtt robbantak fel s a munkásoknak nem volt idejük védett helyre menekülni; a leomló kövek nagyjából a munkásokra zuhantak, akik közül három halottat és két súlyosan sebesültet huztak ki a kőtörmelék alól. Kilenc munkás sorsa ismeretlen. miután az óriási kövek elzárták a bányába vezető utat s napok kellene hozzá, míg a nagy kötömeget eltávolítják.

— **Pénzgyártó gépek Mikalakan.** Riszta György ottlakai napszamos hetek óta azzal biztatta Komlosán Koszta és Argyeleán Péter mikalakai földmiveseket, hogy „pénzgyártó gépeket” ad nekik, ha ötven koronát fizetnek a gépekért. Komlosán és társa bele is egyeztek az üzletbe és odaadták Risztnak az ötven koronát. A napszamos május 2-án adott is nekik egy „gépet”, amelylyel — ugymond egy koronásokat lehet gyártani. A gép azonban sehogysen működött, bár Riszta egy koronát is mellékelte a géphez, amely koronát állítólag a gép készítette. A két vevő erre panaszkodni kezdett és jobb gépet követelt. Tizenötödikén Riszta adott is nekik egy újabb gépet és azt mondta, hogy ezzel forintokat lehet verni. A gyártás azonban most sem sikerült, mire Komlosán és Argyeleán az aradi rendőrségnél feljelentést tettek Riszta ellen, hogy az ötven koronát esalt ki tőlük. A rendőrség most megindította a nyomozást.

— **Legfelsőbb köszönetnyilvánítás.** A hadügyminisztérium közhírré tette, hogy őfelsége főkamarása felkérte, miszerint a legfelsőbb köszönet tudtul adassék Schütz Agost Hadik-huszárkapitánynak az általa írott „Orient és Occident” című műért, melyet a jubileumi esztendőnek ajánlott és unokafivérének, Schütz Károlynak „Császárhuszár jubileumi induló” című zeneszerzeményért, melyet nevezett százados a zeneszerzővel egyetemben beküldött. Mindkét küldemény a cs. és kir. családi hitbizományi könyvtárban helyeztetett el.

— **Tolvaj házmesterné.** R. S. aradi borkezeskedő feljelentést tett házmesternéje V. Pálné ellen, aki álkulcsal felnyitotta éléskamráját és onnan élelmiszert s ruhaneműket lopott. Az asszony beismerte a lopást. Az eljárást megindították ellene.

— **Sirok és sirkertek kiűtetését a legszebb** kivitelben jutányos áron elvállalja Scherhag Testvérek kertészete Orczy-utca 26. sz. 1974

— **A Gambinus éttermében** mindennap mozgókép. Ünnepek és vasárnap délelőtt, valamint minden csütörtökön este katonazene. Szabad bemenet. Junius hó 5-én, szombaton este arany-tombola. Tisztelettel Kánya Géza. 1567

— **A legkiválóbb német orvos-tanár,** a nemrég elhunyt Hoffa dr., csuzos és köszvénybajos betegeit Pöstyénbe küldte. A fürdő világhírű iszapforrásainál sok ezer beteg talált gyógyulást. 2062

— **Valódi angol tennisz verők,** tennisz háló s labdák, futball, füles labdák, diabolók, mindennemű illatszerek, kefeárúk és bőrárúk, különösen nagy választék női bőrtáskákban, melyen leszállított árban lesznek eladva Hegedüs Gyula kávé, illatszere- és pipere üzletében Arad, Andrassy-tér 15. 41

— **Szeplők és majfoltok ellen** használjon eredeti Kárpáti-féle Benzoetej-crém és Benzoetej-szappant. Kapható a készítőnél: Kárpáti János gyógyszerárban Arad, Boros Bényi-tér 15. szám. 893

Elismert legjobb szabásu női blousok, vászon costumek, jupponok

Radó Gyula

női felöltő áruhaza Arad,

2145

Andrássy-tér (Minorita-palotával szemben.)

— Pöstyénfürdő világhírű iszapforrásait egy a bel- mint a külföldi orvosok első helyen ajánlják csúsz, köszvény, ischias és izzadmányok ellen.

— A városi uri közönség szives figyelmét felhívjuk Hirsch Antal törekvő uriszabóknak Andrássy-tér 18. szám alatti tavaszi ruhaszövet uidonságok mai érdekes kirakat kiállításának megtekintésére. 2189

— Meglepően egyszerű módon készíthetünk ma már nélkül egy tányér kitűnő huslevet, természetes bouillon-izzal: A „Maggi-féle huslevet-kockát” leöntjük forró vízzel! A kocka ára csak 6 fillér s 1 tányér (1/2 liter) kész huslevest ad. Bevásárlásnál ügyeljünk a „Maggi” névre és a „keresztosillag” védjegyre. Oly kockák, melyeken ezen ismertetőjelek nem találhatók, nem Maggitól valók. 1940

— Francia likörök legbiztosabb készítésére, — házilag — a likör aroma 1 üveg 60 fillér Vojtek és Weisznál. 171

A kiváló bór- és lithiumos gyógyforrás

SALVATOR

vese- és hólyagbetegségeknél, köszvényben, csukorbetegségben és hurutos bántalmaknál kitűnő hatású.
Természetes vasmentes savanyúvíz.
Kapható ásványvízkereskedésekben vagy a Szinye-Lipóci Salvator-forrás Vállalatnál Budapest, V. Rudolfsplatz 6.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az ujságkiadók gyűlése. A Magyar Ujságkiadók Országos Szövetsége csütörtökön tartotta rendes évi közgyűlését. Zilahy Simon, a szövetség kiváló elnöke, aki a magyar ujságkiadás európai színvonalra emelése körül elmulhatatlan érdemeket szerzett, nagyérdemű beszéddel nyitotta meg a gyűlést, melynek napirendjén fontos kérdések szerepeltek. A gyűlés tagjai mindvégig igen élénken vettek részt a tanácskozásban, amelynek során érdekeiket legközelebről érintő gazdasági ügyeket vitattak meg s a magyar ujságkiadókra nézve nagy horderejű határozatot hoztak. Az elnök, élénk figyelemmel hallgatott szép megnyitójában különös figyelmet szentelt a hirdetési ügynek a szövetség részéről leendő szabályozására, a vidéki hírlapkiadók intenzívebb szervezkedésére, az ujságpapírosnak a káros versengés folytán előálló mértéktelen pazarlásával és a gazdasági és termelési viszonyok változása folytán előállott azzal a kényszerhelyezettel, mely az ujság előfizetési árak emeléséhez kell hogy vezessen. Rámutatott arra, hogy az ujságtermelés anyagi eszközeinek legfontosabbja, a rotációs papírgyártás teljesen ki van szolgáltatva egy idegen állam iparának és kiemelte egy magyar rotációs papírgyár állami segítséggel való fölállításának szükségét. A tartalmas beszédet a jelen voltak folytonos helyesléssel kísérték. Végül megalakították a választmányt, amelybe Aradról beválasztották Boros Jánost, az Aradi Közlöny kiadóhivatali főnökét.

(*) Velencei előadások. Nagy érdeklődés mutatkozik az aradi turista egyesület ismeretterjesztő előadásai iránt, melyeknek ciklusa e hó 26-án kezdődik és négy napra fog terjedni. Az előadások két részre oszlanak: Május hó 26. és 27-én (szerda, csütörtök) lesznek a szemléltető és 28-29-én (péntek, szombat) a felolvasó előadások. Május hó 26-án Gargya Béla százhusz szín pompás képe egy élvezetes kirán-

dulást fog nyújtani a Quarneró öblében. Május hó 27-én Rozsnyay Ká mának Velencéről és a környező laguna szigetéről készített negyvenkét művészi felvétele fogja a szemlélőt gyönyörködtetni. Május hó 28. és 29-én felolvasások lesznek Velence, Triest és Miramarról. A képek vetítését dr. Rozsnyay József fogja eszközölni. A felolvasásokat Gargya Béla, Ritt Gyula és Themes Rezső tartják.

ÚJ KÖNYVEK.

* Meltzl Hugó: *Petőfi tanulmányai*. Bevezetéssel ellátta Barabás Abel, dr. A tavaly elhunyt s érdemeihez képest még mindig nem eléggé ismert és méltányolt magyar tudós, Meltzl Hugónak, a Petőfi-kultusz legfanatikusabb ápolójának kitűnő tanulmányait adja X. füzeté gyanánt az Eindródi Sándor és Ferenczi Zoltán dr. szerkesztésében megjelenő Petőfi-Könyvtár. Meltzl tudvalevőleg szász családból származott, anyanyelve német volt, de ennek ellenére olyan lelkes szeretettel munkálkodott a költő emlékének megdicsőítésén, mint kivülről magyar ember is kevés. Őt világrészben tanította az embereket a magyar nemzet költőjének ismeretére. Meltzl olyan szolgálatot tett a Petőfi-kultusznak, hogy az ő neve sohasem fog feledésbe merülni. A kolozsvári egyetem katedráján valóságos Petőfi-filozófiát adott elő: ő adta az első jó Petőfi-fordítást a németek kezébe; megírta a költő életrajzát németül; kiadta az „Óriult”-et a külföld számára részletes kommentár kíséretében; felhívta külföldi tudósok és költők figyelmét Petőfire. Tudományos folyóiratának „Petőfiana” rovatában megjelentek a világ mindenféle nyelvén a Petőfi-irodalomra vonatkozó tudósítások, értekezések, fordítások s ezen az uton kezdett érdeklődni Európa, sőt Amerika is Petőfi iránt. Az irodalomtörténetnek kész forrása, a közönségnek pedig roppant élvezetes munka ez, mely a Petőfi-Könyvtár stilizált magyar borítékában s Meltzl arcképével díszítve a Kunossy, Szilágyi és Társa cég kiadásában jelent meg. Ára 1 kor. 20. fill.

* Egy hézagpótló diszmunkáról. A „Magyar Fürdőkalauz” harmadik kiadása, szokatlanul díszes kiállításban, a napokban hagyta el a sajtót. — Az ügyesen összeállított, könnyen áttekinthető, hézagpótló munka, magyar és német nyelven illusztrálva részletesen ismerteti a magyar fürdőket, gyógyhelyeket, nyaralótelepeket, szanatóriumokat, víz- és magán-gyógyintézeteket, nemkülönben a hazai ásvány- és gyógyvizeket. Erdős József, a munka szerkesztője, igazán dicséretes és sikeres munkát végzett, amidőn szakavatott tollal és nem mindennapi rutinnal vette kezébe a hazai fürdők eddig selejtes irodalmának ügyét, produkálván olyat, aminőt eddig sajnálattal kellett nélkülözni irodalmunk ezen ágában. A nélkülözhetetlen diszmunka szerkesztője valóban megérdemli a legteljesebb elismerést ezen hazafias vállalkozásáért, mert a munka hivatva van arra, hogy a nagyközönség előtt helyes világításban mutassa be a magyar fürdőket és ezáltal gátat vessen a magyarságtól a külföld fürdőibe és külföldi ásványvizekért kiözönlő sok-milliónak. — A 332 oldalra terjedő, stilszerűen bekötött diszművet, mely határozott nyeresége irodalmunknak, ajánljuk figyelmébe minden érdeklődőnek, különösen pedig azoknak az illetékes köröknek, akiknek hivatásuk pangó hazai fürdők ügyét elősegíteni. A munka az ország valamennyi vasúti és hajófülkéiben, orvosoknál, egyletekben és nagyobb szállodákban nyert díjmentes elhelyezést. Megrendelhető: a Magyar Fürdőkalauz Kiadóhivatalában, Budapest, VI., Eötvös-utca 36.

TÖRVÉNYKEZÉS.

Az esküdtek kisorsolása.

A jövő havi ciklus polgárbírái.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 22

Az aradi törvényszéken ma sorsolták ki a június havi esküdtszéki ciklus polgárbíráit. A sorsolást Köller János táblabíró vezette. A törvényszék részéről jelen voltak Szabó István, Mészáros Dániel törvényszéki bírák és Szél Lajos dr. jegyző. Az ügyészség képviselőjében Kovács József kir. ügyész jelent meg. Az ügyvédi kamarát Schütz Henrik dr. kamarai titkár képviselte.

Rendes esküdteknek a következőket sorsolták ki:

Kirle Antal pénzügynök, Kovács István vendéglős, Dózsa Dezső kereskedő Pécska, Obláth Béni ügyvéd, Beck József kereskedő, Cziráky Lajos szabó, Bartl János lakatos, Fránkl Emil kereskedő Opécska, Faragó Samu borkereskedő Györök, Bellák Mór kereskedő, Szeberényi János magánzó Kurtics, Dengl Rezső háztulajdonos, Dreihlinger Márton vegyeskereskedő, Krizsán János kereskedő, Montia Ezsaiás nyugalmazott jegyző Kuvin, Éliás Salamon kereskedő Pécska, Mirán Vazul nyugalmazott tanító Kurtics, Fischer József pék, Kosztolányi András szállóbirató Opécska, Donáth András fakereskedő Pécska, Steigenberger Mihály földbérő, Ujj János főmérnök Kisjenő, Rubinstein Géza szabó, Kerpel Albert vaskereskedő Kurtics, Farkas Abrahám italmérő, Tenner Alfréd magánhivatalnok, Panyi Gyula bérő Pankotán, Buberl. Ferenc főmolnár, Mosóczy István földbirtokos, Montag Sándor földbirtokos.

Pótesküdték lettek:

Meisztrovics János sertéskereskedő, Mayer Róbert hivatalnok, Laubner József magánhivatalnok, Oravetz Miklós fakereskedő, Zima Tibor lapszerkesztő, Hoffmann László könyvelő, Kiszely Gyula takarékpénztári tisztviselő, Antal József kereskedő Kisjenő-Erdőhegy, Schillinger István kereskedő Elek, Kővágó Orbán kávé Szentanna.

§ Halálos bicikli-összeütközés. A múlt év őszén Gál Ferenc városi napidíjas kerékpározott a Pécskai-uton. Egyszerre három kerékpárossal találkozott. Gyári munkások voltak. Gál nem vette észre őket és teljes erővel nekibajtott az egyik kerékpározónak, Lebaz Antalnak, aki leesett a kerékpárról és olyan súlyos sérüléseket szenvedett, hogy annak következtében meghalt. Az ügyészség gondatlanságból okozott emberölés címén emelt vádat Gál Ferenc ellen, akit ma vont felelősségre az aradi büntetőtörvényszék. A vádlottat, akit Krenner Zoltán dr. ügyvéd védelmezett, a bíróság felmentette a vád alól.

§ Akit tizenhárman elverték. Kispereg községben történt az elmúlt év március 19-én, hogy egy tizenhárom fiatal síhederből álló társaság irgalmatlanul elverte Magernót Józsefet, a Gazda-kör üzletvezetőjét. Botokkal, üvegekkel annyira összeverték, hogy hetekig feküdt az ágyán. Az aradi törvényszék ma ítélkezett a tizenhárom fiatalkorú bűnös felett és valamennyit 3 és 1 hét közt váltakozó fogházbüntetésre ítélte. Az ítéletet a büntető novella értelmében felfüggesztette.

Megnyit az ARADI FEHÉRNEMŰ KÉSZÍTŐ IPARVÁLLALAT

ahol a legszebb teljes menyasszonyi kelengyék, női és férfi fehérneműk, gyermek- és tezetzi fehérneműk mérték után készülnek. — Vászon és asztalneműk.

Megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek. Vidéki meghívásokra dus mintagyűjteménnyel készséggel odautazom.

Szives pártfogást kér.

FREIMANN LIPÓT. Boros Bényi-tér 7.

MEGNYILT!

1795

Aradváros legszebb, legkellemesebb pompás üdülőhelye, az ujonnan átalakított

Mihályi Gyula Baross-parki-Kioszkja.

Vasárnap délután 5-től 7-ig katonazené.

§ Elítelt család. Érdekes családi ügyben ítélték ma az aradi büntető bíróság. A múlt hónapban a rendőrség két aradi család pincérről rántotta le a leplet, akik üzletszerűen üzték a családnak azt a módját, hogy hiszékeny embereket megkárosítottak azzal az ürügygel, hogy jól jövedelmező állást szereznek nekik. A családok Spitzer Emil és Vörös Dezső, az Abázia-kávéház volt pincérei, akik több budapesti lapban ilyen hirdetést tettek közzé: *Napi husz korona biztos jövedelem mindazoknak, kik alólírottal címüket levélben tudatják. Válaszbélyeg mellékelése feltétlenül szükséges. Spitzer Emil, Arad, Akácfa-utca 2. A két jómadár a válaszbélyegeket elzsebelte és eszükágában se volt válaszolni. A rendőrség család címén vizsgálatot indított ellenük s ma tárgyalta az ügyet Zih József büntető bíróság. A tárgyaláson csak Vörös Dezső jelent meg. A főbűnös időközben megszökött s így elrendelték országos körözését. Vörös a tárgyaláson beismerte a vádbeli cselekmény elkövetését. A bíróság — tekintettel büntetlen előéletére, — 40 korona fő- és 10 korona mellékbüntetésre ítélte.*

A legjobb kutya-kalács
vált és marad a

Fattinger-féle kutya-kalács,
melyet összes a fajta tápszerek közül a legjobb összetételű és tápértékű
— 50 kg. 23. — 5 kg. bérmentve 3.20 K.

Fattinger-féle Puppy-Bisquit
kutyák részére. 50 kg. 26.—K., 5 kg. bérmentve 3.60 K. Árjegyet
széket bérmentve küld:

Fattinger's Patent-Hundekuchen- u. Geflügel-futter-Fabrik Wiener-Neustadt.
350-nál több című díj... — A Fattinger-féle tápszert állatorvosi ellenőrzés
mellett készült.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDES.

— A borosjenői tenyészállatdíjazás elhalasztása. Az Aradvármegyei Gazdasági Egyesület részéről annak a közlésére lettünk felkérve, hogy a folyó évi június hó 6. ára tervezett tenyészállatdíjazásokat — tekintettel arra, hogy az Országos Magyar Gazdasági Egyesület által Budapesten rendezendő országos tenyészállatkiállít-

tás is ugyanarra a napra lett kitzúve — kénytelen volt az egyesület elhalasztani s így ezen állatdíjazások Borosjenőn június hó 27-én fognak megtartatni.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Távirati tudósítás. —

Budapest, május 22.

Amerika 1½-el magasabb. 2 ezer métermázsa 20 fillérral olcsóbb.

Az árak 50 kilónként számítva:

	Deli zárlat	2 órai zárlat
Tengeri májusra	8.01	7.00—7.91
Buza májusra	15.20—5.21	14.90—14.91
Buza 1909 októberre	13.21—3.22	13.15—13.16
Rozs októberre	10.21—1.22	10.17—10.18
Zab októberre	7.75—7.76	7.70—7.71

Zárul 5 órakor.

Utőtőzsde üzlettelen

Vese és hólyagbajoknál, a vesemedence idült hurutjainál, húgykő és fővényképződésnél, a légutak és a kiválasztószervek hurutos bántalmainál kitűnő hatásának bizonyult.

Orvosilag ajánlja. — Aradi főlerakat POLLÁK JÓZSEF cégnél, József főherceg-ut II. 5855

IDEGENEK ARADON.

— Május 22. —

Fehér Kereszt szálloda. Springfield Gyula máv. ellenőr Pécs. — Engel Mór utazó Bártfa. — Leichter Dezső utazó Bécs. — Aesterreicher Sándor utazó Kismarton. — Grünvald Armin utazó Budapest. — Deuche Emil utazó Budafok. — Reich Géza utazó Budapest. — Gerő Arthur utazó Szeged. — Stignitz Gusztáv utazó Budapest.

Központi szálloda. Zórád István titkár Budapest. — Fodor József tisztartó Budapest. — Holzer Miksa utazó Budapest. — Aczél Márton utazó Budapest. — Krausbaár Károly igazgató Temesvár. — Bokor Armand utazó Budapest. — Barát Vilmos tisztviselő Temesvár. — Ambrózy Gyula báró földbirtokos Temesremete. — Kovács Emil utazó Budapest. — Sailer Vilmos dr. ügyvéd Békéscsaba. — Dióssy Mihály gazdálkodó Ercsi. — Hagel Vilmos utazó Budapest. — Kovács Ákos tanácsos Temesvár.

Vass szálloda. Schvaroz Dezső utazó Budapest. — Molnár Ella felirónő Arad. — Róth Mór utazó Budapest. — Samsai József mészáros Aburdhány. — Duschnitz Jakab utazó Szeged. — Opreán Ferenc lelkész Szerbcsanád. — Euticza Joan theologus Facset. — Friedrich Alfréd utazó Bécs.

Pannónia szálloda. Ripper Hermina magánzórnő Bécs. — Unger Vilmos utazó Bécs. — Bakó Mihály utazó Budapest. — Frankó Aurél gyógyszerész Szemlak. — Friedmann Lipót utazó Temesvár. — Boross Dezső kir. ügyész Temesvár. — Kertész József utazó Debrecen. — Tulkán György dr.-né orvos neje Szemlak.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Műsor 1909. május 21-én, vasárnap:

1. Uralt, vigyázat. Humoros. — 2. A hegyes leendője. Látványosság. — 3. A tudós ta'almánya. Bohózat. — 4. Néger követtség Párl-ban. Természet után. — 5. A varazsfuvola. Eitkép. — 6. A tábornok kalandja. Bohózat. — 7. Lovasiskola Saumban. Sportkép. — 8. Két-ségbeesetlen. Dráma.

9. A szegények sorsa.

Dráma. Irta: J. H. Rosny. Előadják: Ravet és a k. s. Welrich, a Comédie Française-ból, Nau Eugénie asszony az Antoine színház tagja.

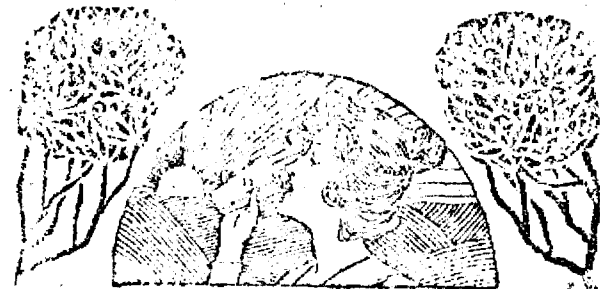
Előadások délután 2 órától kezdve.

Hétfőn és kedden este 8 órakor

A francia forradalom.

3 felvonásban. Irta: Pekár Gyula. 18^{sz} színesen vetített és 12 mozgófényképpel. Felőlvassa Hunyady József, az aradi Nemzeti Színház művésze.

NYILTTÉR.*

ROH-TSI STYRIA FORRÁS

GYÓGYVIZ.

Gyomor elrontás és gőrosők, Bright-féle tüdőgyulladás. Torok és gőge hurut. Gyomor és bél katarrius. Húgysavas bántalmak. Kemény szőelés. Májbajok ellen.

Nagybani raktár Magyarország részére:

HOFFMANN JÓZSEF

Budapest, V. Bathory-utca 8. sz. 5955

Gépész

komponnd, kondenzátoros és dinamó vizsgálással azonnali belépésre

állást keres

nagyobb uraságnál, vagy bármily üzemnél. Szücs Teréz-utca Nagyvárad.

Kérem mielőbb szives választát.

Kitűnő tisztelettel:

Szücs Imre,

gépész.

2140

Megérkeztek

a legjobb és legszebb

melyek kevés jéggel

Jégszekrények

kitűnően hűtenek.

Szabó Albert

5 Fensége József főherceg udvari szállítója, üveg, porcellán, lámpa és konyhaberendezési cikkek raktára Arad. — Telefon szám 239. 1393

Molyhalál.

Legjobb hatású szer

MOLYOK

és azok petéinek biztos kiirtására.

E kitünő összetételű szer az egyedüli, mely a molyokat nemcsak távol tartja, mint a legtöbb hasonló készítmény, hanem ha azok már a ruhában vannak is, biztosan kiirtja, s mint hogy foltot nem hagy és szaga nem kellemetlen, a legkényesebb szőrmékre vagy ruhákra is használható.

Használatban olcsó, kezelése egyszerű.

Egy üveg ára $\frac{2}{10}$ literes I kor. 20 fillér, $\frac{1}{2}$ literes 2 korona 20 fill., I liter 4 kor.

„Radical“

molypusztító poralakban

elismert kitünő hatású erős növénykeverék —20, —50 és I koronás dobozokban, továbbá terpentinszesz, kámfor, naftalin, zuzott bors, lavendula virág, patchouli levél, bagaria-papír, stb. 1988

Poloskairtásra

„Radical“ poloskairtó folyadék (igen erős hatású és nem maró) egy üveg ára ecsettel ellátva 60 fill.

Erősbitett dalmát rovarpor —30, —50 és 80 filléres dobozokban és kimérve.

Padlófényesítésre

— és —
Beeresztésre

Kemény padlóra (parquet-tágra) Dr. Friedländer-féle francia takarékpadrópaszta I kis doboz 90 fill., I nagy doboz I korona 70 fillér.

Puha és keményfa padlóra egyaránt Dr. Friedländer-féle főzött viasz I doboz $\frac{2}{4}$ liter melegvízben oldandó fel, I kor. 20 fill., kimérve I kiló 2 kor. Továbbá Paraffin, Ceresin fehér és sárga viasz, hamuszir stb.

Ruha-, cipő- és fémtisztító-

szerek, padlókefék és mázoló-ecsetek, szivacsok, szivacsálók, mosdókefék és mosdóruhák

legjobb és legolcsóbb bevásárlási forrása

Hánzu Nestor
Vöröskereszt Drogéria

Arad, Weitzer János-u. 2.

Városi és megyei telefon 455. szám.

Nagy választék

Lemez és vas zománczott Főzőedények, Háztartási cikkek, Konyha felszerelések, Szőlőművelési eszközök, Mindennemű szerszámok, Gép és ipari cikkek, acél, nikkell és sárgaréz áruk és mindennemű

Vas árukban

Kérjük szíves megbízásait, melyek **gondos kiszolgálásáról és jutányos számitásáról** biztosítjuk.

Kitünő tisztelettel

145

Kneffel Károly és fia

vas- és szén-nagykereskedése.

Üzleti berendezésünk és állványok f. évi július hó elején mérsékelt áron eladók.

Naponta többször frissen pörkölt kávé

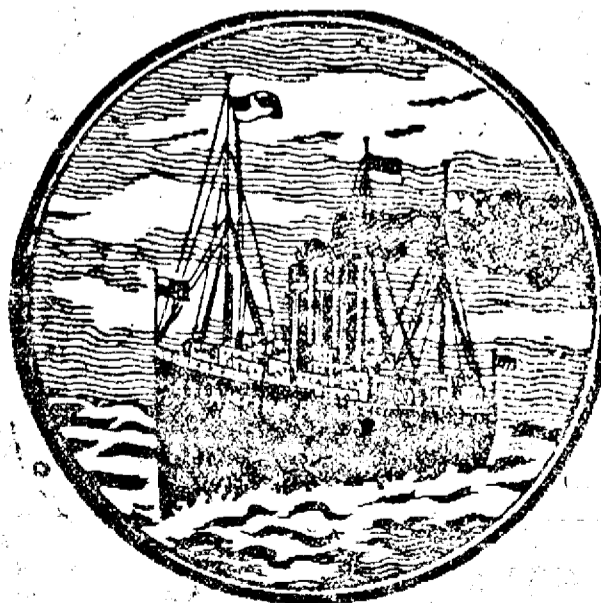
fűszer és illatszer KÁROS SZAGÁTÓL mentesen

Csakis az

Atlantika

kávé és tea behozatalnál kapható. 421

Villanyüzemű kávépörkölőnk működésben látható a kirakatban.

Arad, Andrassy-tér 20. Fischer Eliz-palota. Városi és megyei telefon 609.

Új. Új! Új.

Ujítás.

Van szerencsém a m. t. közönség szives tudomására adni, hogy

80.000 kötetes kölcsönkönyvtáram kiegészítésül a mai napon

ujdonsági osztályt

létesítettem. Ez új osztályt olyképen fogom vezetni, hogy az eddigi szokástól eltérően, mely szerint kölcsönkönyvtáramba ujdonságokat csak 5—10 példányban soroztam be, ez újítás létesítésével a mai naptól kezdve **minden ujdonságot 15—20 példányban** fogom ez új osztály révén az olvasó közönség rendelkezésére bocsátani. **Céлом, hogy ezáltal a legmesszebb menő igényeknek is eleget tehessek és megszüntessem azt a panaszt, mely szerint egyes ujdonságokra az olvasó közönségnek néha túl sokáig kellett várakoznia.**

Ez új osztály létesítésével lehetővé teitem azt, hogy azok olvasási igényei is teljes mértékben fognak kielégítést nyerni, kik — saját könyvtáruk lévén — csupán ujdonságok olvasására szorítkoznak.

Egy további lényeges kedvezményes eljárást pedig ezzel kapcsolatban egyidejűleg azzal honosítottam meg, hogy az egy-két hónap múlva forgalomból kikerülő ujdonságokat, amelyeket ugyis bekötetlen állapotban adok olvasásra, megvételre mélyen leszállított áron bocsátom a m. t. közönség rendelkezésére. Így bárkinek módjában álland, könyvtárát a legújabb és legjelesebb, jó állapotú művekkel olcsón szaporítani.

Ugyanezen újítást

zenemű-kölcsönző intézetemre is kiterjesztettem.

Ez új vállalatához a m. t. közönség szives pártfogását kéri, — kiváló tisztelettel

KERPEL IZSÓ

könyvkereskedő

ARADON, Andrassy-tér 20. sz.

(Fischer Eliz-palota.)

Telefon szám 885.

**AZ ARADI KERESKEDŐK KÖRE
HELYESZKÖZLŐ OSZTÁLYÁNAK
heti kimutatása.**

Hivatalos helyiség Szabadság-tér 7. sz. l. em.
Telefon 294. sz. Telefon 294. sz.

Hivatalos órák: délelőtt 9—1 óráig.
Vidéki megkeresésekre — azoknak, a kik a körnek nem tagjai — csak válaszbélyeg ellenében válaszolunk.

1909. május hó 22.

Keresünk:

Aradra: 2 irodista', 1 irodistanót és 1 fűszer szakmabeli segédet.
Vidékre: 4 fűszer, rőfös és rövid, 1 vas és fűszer és 3 vegyes szakmabeli magyar, román és részben német, tót és szerb nyelvismerttel bíró segédet.

Ajánlunk:

3 irodistarót, 1 elárusítónót, 1 elsőrendű kaucióképes fűszer engros és detaillistát, ill. utazót vagy raktárost, 9 fűszer, 3 vegyes, 1 kézmű. 4 rőfös és divat, 2 fűszer és rövid szakmabeli segédet és 1 tanoncot.

Az elhelyezés teljesen díjtalan; az Aradi Kereskedők Köre tagjai előnyben részesülnek.

**AZ ARADI KERESKEDŐK KÖRE
HELYESZKÖZLŐ OSZTÁLYA**

Klein Sándor, **Kepplich Zsigmond,**
titkár. igazgató.

Tulzsufolt raktár miatt

mélyen leszállított árakban kaphatók legújabb és legizlésebb

üveg, porcellán és mosdókészletek.

Nagy választék függő és asztali lámpákból.

Legjutányosabb forrás

figurális disztárgyakból.

Legjobb minőségű chira- és alpacca-ezüst disztárgyak, ugyszintén elsőrendű evőeszközök.

Képkerekezéshez óriási választék

Legjobb szerkezetű 2051

jégszekrények

minden nagyságban kaphatók.

FISCHER MÓR, **Andrássy-tér 20. szám**
Fischer Ets.-palota.)

Megyei és városi telefon szám 568.

Steckenpferd- 767
Liliumtej-szappan

Legfinomabb a bőrnek,
valamint nyári pattanások ellen!

— Mindenütt kapható. —

**A következő
ujdonságok**

érkeztek

KERPEL IZSÓ

80,000 kötetes

kölcsönkönyvtárába:

Földes: Hivatalnok urak, Nagy Irma: A szerelem színháza, Farkas Imre: Tűnő évek, Blasco J.: Május virága, Aszlányi D.: Életünk és nemünk, Martinus: A nagy háború, Pemberton: Vezércsillag, K. J.: Lawn-Tennisz, Friedländer: A művészetek, Károlyi gróf: Amerikai utam, Vince F.: Ahmed Raszim-Kux: A una corda, Lerrain J.: Helie a szoba, pincér, Schäffer: A hipnotizmus, Gárdonyi: Falusi verebek, Erdős Renée: Csodálatos mezőkön, Herczeg: A kivándorló, Lovik: Vándormadár, Fodor: Napoleon, Sero Matilde: Az apáca, Marczali: Nagy képes világtörténet, — Pallas nagy Lexikona, Hoványi: Ofelsége és egyéb karcolatok, Thury: A sorompó és egyéb elbeszélések, Berneker: Tolsztoj élete, Chantepleure: Színelvett házasság, Szomaházy: Dr. Kaposi Márta, Maupassant: A Rondoli lányok, A Tellier ház, Herczeg: Szerelmesek, Marx Gazdasági tanai, Strindberg: A boldogok szigete, Temetés, A kit nem hittak, Rousseau: Vallomásaim, Szomaházy: Báró siklósi Loew.

Nemzetben: Schlicht Frhr: Officiere, Stratz: Die zwölfte Stunde, Stratz: Die armen Reichen, Tinayre M.: Die Rebellin, Lindau: Der Held des Tages, Orczy Baronesse: Der Leuchter des Kaisers, Schaw: Die törichte Heirat, Die Hiermanns, Berger Henning: Aus dem Tagebuch eines Einsamen, Felicitas Rose: Heideschulmeister, Uwe Karsten, Zobelitz: Bretter die die Welt bedeuten, Egidy Emi: Im Moderschlosschen, Artzibaschew: Der Tod des Iwan Lande, Wolzogen, Der Bibelhase Böhme M.: Rheinzauber, Artzibaschew: Millionen, Dumas: Gabriel Lambert: Der Galeerensklave, Dumas: Katharine Blum.

Kölcsöndíj havi 1 kor. 20 fill, vagy köte tenkint fizetve 8 fillér.

**A könyvek ulak és tiszták!
Vidéki bérlők**

Is a legfigyelmesebb kiszolgálásban részesülnek

A zenemű-kölcsöntárba

is meglepő szép

ujdonságok érkeztek!

Zenekölcsöntári díj havi 1 kor. 40 fill,
vagy füzetenkint 14 fill.

Szirmai: Táncos huszárok, Fráter: Templomban, Baumann: Tíz koplé, Hertzka: Anonymus, Villamos kalauz, A maflasarkon, Fall: Az elvált asszony, Curtis: Sorrentói emlék, Heidelberg: Álom, Haller: Im Siegesflug, Bodrogi: Károg a holló a jegenyén, Sang u. Klang I—II V, Zerkovitz: Holdvilág-nóta, Puccini: Manon, Szirmai: Háromtól hatig, Férjek vonata, Szerelmes utcák, D'Albert: Tifland, Jacobi: Van de nines, Nádor: Kimegyek a temetőbe.

Egyes könyvek és egész könyvtárak vétele; könyvtárak kiegészítése és berendezése.

KERPEL IZSÓ,

981 könyv-, zenemű és papír kereskedése Aradon.

Telefon 885. sz.

**A Liniment Capsici comp.,
a Horgony-Pain-Expeller**

egy régióznak bizonyult háziasszer, mely már sok év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult köszvényről, csúszásról és meghűléseknél, bedárrsülésképpen használva.

Figyelmeztetés. Silán-amiitványok miatt bevásárláskor óvatosak legyünk és csak olyan üvegeket fogadjunk el, mely a „Horgony” védjeggyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K—80, K1.40 és K2—és ágyaszólván minden gyógyszerertárban kapható. — Főraktár: Török lézser gyógyszerertárnál, Budapest. Dr. Richter gyógyszerertára az „Arany orszlához”, Prágában, Elisabethstrasse 5. sz. Mindennapi szétállítás.

221

Valódi brünni szövetek
az 1909. évi tavaszi és nyári idényre.

Egy szelvény	1 szelvény 7korona
3.10 m. hosszú	1 szelvény 10korona
teljes férfiruhához (kabát, nadrág és mellény)	1 szelvény 12korona
	1 szelvény 15korona
	1 szelvény 17korona
	1 szelvény 18korona
ellegendő, csak	1 szelvény 20korona

Egy szelvényt fekete szalonruhához 20—K.-ért, színtűgy felöltőszövetet, turistalódent, helyamkamagant stb. gyári áronként 1 fillérrel mint megbízható és szűz cég mindennapi és ort posztógyári raktár 5881

Siegel-Imhof Brünn.
Minták ingyen és bérmentve.

Az előnyök, a melyeket a magánvő élvez, ha szövetszükségletét közvetlen Siegel-Imhof cégnél, a gyári piacon rendel meg, igen jelentékeny. Szabott, legolcsóbb árak. Óriási választék. Mintabü, figyelmes kiszolgálás, meg a legkisebb rendelésnél is, teljesen friss árban.

Szivarka hüvelyek nagy választékban. 196

Legjobb éditő ital

**MATTONI FÉLE
GIESSHÜBLER**

SAVANYÚVIZ

1066

BALÁZS PÉTER KÉPESITETT KŐ- MŰVES MESTER

Építészeti irodája Arad, B. Választó-utca 21. szám. 2113

Korcsma-üzlet átvétel!

A n. é. közönség szíves tudomására hozom, hogy **Arad, Szabadság-tér 20., gróf Nádasdy-palotában levő**

korcsma-üzletet

átvettem s saját vezetésem alatt tovább vezetem. Kitűnő és tiszta ételek és italokról mindenkor gondoskodom. Szíves pár fogást kér

Kravár Imre.

2114

Pártoljuk a hazai ipart!

Megnyit

a temesvári ernyőgyár fiókja.
Új nap és esernyő gyári raktár.
Arad, Andrassy-tér 20. szám alatt
(Központi szálló mellett)

Üzletemben a legdivatosabb ernyőndonságok gyári áron kaphatók. Elfogadok javításokat és áthuzásokat is saját műhelyemben, legolcsóbb árak mellett. — Ugyiszintén ajánlom az uri hölgyközönség szíves figyelmébe a san felszerelt francia fűzőkülönlegességeimet, mit állandóan dusan raktáron tartok.
Szíves pártfogás kér 1915

Kitűnő tisztelettel

Merkler Soma.

1904

Park vendéglő!

Ujonnal berendezett utcai terrasszal bíró találkozási hely. Jó borok, kitűnő sör és izletes magyar konyha!

Házi-koszt bérletre.
Erzsébet-körut

az igazságügyi palotával szemben. 2022

Új raktár!

Mindenkinek fontos tudni,

hogy az igen tisztelt közönség kényelmére külön e célra berendezett hűtő kocsimon naponként házhoz szállítom az összes magyar

ÁSVÁNY- és GYÓGYVIZEKET

palack osere mellett a legjutányosabb áron.

Friss töltés!

Megrendelhetők személyesen

Thököly-tér 7. sz. alatt, vagy telefon utján 598. sz.

Szíves megrendelését kéri, teljes tisztelettel

2:21

H O F F M A N N I.

MOLYOK ELLEN

biztos védelem

VOJTEK és WEISZ

saját készítésű

MOLYPUSZTITO

— .50, 1.—, 2.— koronás
eredeti dobozokban,

.. .. ajánljuk továbbá

terpentinszesz,

naphtalin,

patschouli,

camphor

stb.

Gyors

és biztos

eredmény!

Parket kopott fényét

Parket-pastaval

hozzuk helyre.

VOJTEK

ÉS

WEISZ

DROGUERIA ÉS PARFU-

MERIA NAGYKERESKE-

DÉSE

ARAD.

PARKET-VIASZ

tükörfényes parket
nyeréséhez

1 doboz
90 fill.

Használ-

juk a régóta

biztos

hatásának elismert

VOJTEK ÉS WEISZ-féle

Rovarporokat

legyek, poloskák, bol-
hák, rusznik, és ...

SVÁBBOGÁR

ellen.

2111

Vas és Társa

építési anyag kereskedők
Arad,
Boros Béni-tér 8. szám.
 Interurbán telefon 275.

Mérték szerinti megrendelések bármely kivételben gondosan elkészítettek.

Uj üzlet. Uj üzlet.

Pongyolákat, divatos alakokat, blouzokat, és gyermekruhákat, legolcsóbban kapható

Brüller Lajos

kész női- és gyermekruha üzlete

Arad, Forray-u. Gróf Nádasdy palota.
 Megyel és városi telefon 686.

Gyászruhák 24 óra alatt készülnek.

Uj kirándulási és mulatóhely Ujaradon.

Az amerikai tündéerkert ünnepélyes megnyitása.

MA vasárnap, május hó 23-án nyílik meg az ujaradi amerikai tündéerkert

Ezen több hold területű, gyönyörű, cimpertes, árnyas tündéerkert a „Szőlő“-höz címzett uradalmi vendéglővel kapcsolatos területet foglalja el. — 500 személyre modern pavilon. — Tennis-pálya. — Zene-pavilon. — Játszó helyiségek. — Sétányok. — Villanyvilágítás egész éjjel.

Országos híru BIKÁ-SÖR egy pohár 6 kr. Egy korsó 10 kr.

Zamatos jó magyar kenyér. — Kiltünd báró Ropcsa-féle hegyaljai borok. 1 liter ó-bor 40 kr.

Ma és minden vasárnap a **HANGVERSENYE.**

Kedvezőtlen idő esetén a következő vasárnap tartatik meg. 2132

Belépti-díj személyenkint 15 kr. Kezdeté délután 4 órakor. Belépti-díj személyenkint 15 kr.

Pünkösdi vasárnapján és hétfőn nagy KATONA HANGVERSENY. Belépti-díj 10 kr.

Kiváló tisztelettel **WALLINGER JÓZSEF,** vendéglős.

1833—1909. Világos községtől.

Egy a földadó kataszteri munkálataiban jártas

egyén kerestetik,

— 4 hónapi időtartamra, —
 havi 120 korona fizetés mellett,
 az állás
azonnal elfoglalandó.

Ajánlkozások Világos község előljáróságához címzendők.
 Világos, 1909. év május 22.

Stéger Vendel,
 közs. jegyző.

2135

Kerestetik egy ügyes, fiatal borbély segéd,

lehetőleg 2141

azonnali belépésre.
 NEGELE JÁNOS, fodrász,
 Gurabánca.

3000 korona tőkével társulnék

bármely szakmabeli biztos megélhetést nyújtó üzlethez, vagy fenti összeget óvadéku elhelyezve, bármilyen bizalmi állást elfoglalnék.

Szives ajánlatokat a kiadó-hiyatalba

NIGRIN

Ha a bőrnek nagy tartósságot óhajt adni, úgy kérje világosan a Fernolendt-féle

ténymaszt vagy finomabb bőrnek a Fernolendt-féle „Nigrin“-t, mely gyorsan a legpompásabb fényt adja. — Mindenütt kapható. 5926

St. Fernolendt, csász. és kir. udvari szállító **BÉCS.**
 A gyár már 77 év óta fennáll.

1822—1909. tkvi szám.

Arverési hírdetményi kivonat.

Az ujaradi kir. járásbírótság mint tkvi hatóság közhírré teszi, Dr. Frankl Miksa ujaradi ügyvéd által képviselt Rmy Miklós keresztesi lakos végrehajthatónak, Dugaesckó János és neje Dugaesckó Katalin vingarai lakosok végrehajthatást szenvedett elleni 100—100 korona tőkekövetelés és jár. iránti végrehajthatási ügyében az ujaradi kir. járásbírótság területén lev. a féregyházi 59. sz. tkjvren A. I. l. sor, 284—285. hrsz. alatt Dugaesckó János (Jon) és neje Dugaesckó Katalin tulajdonául felvett ingatlanra 926 korona kikiáltási árban, Féregyház községében, a községházánál 1909. évi június hó 12-ik napján délelőtt 9 órakor bírói végrehajthatási árverésen el fog adatni.

Az árverési feltételek ezen tkvi hatóságnál és Féregyház község előljáróságánál tekinthetők meg.

Ujaradon, 1909. évi március hó 26-án, a kir. bíróság mint tkvi hatóságnál.

Kovacssevics,
 1904. k. járásbíró.

Uj ernyő és füző üzlet

Aradon, Andrássy-tér 20.
 (Temesvári ernyőgyár fiókja)

Van szerencsem úgy a városi, mint a vidéki urihölgyek szives figyelmét felhívni

modernül berendezett

ernyő- és franczia különlegeségi füző dus raktáramra. ==

Szolid és pontos kiszolgálás!

Szabott árak!

Javitások és átbuzások leggyorsabban elkészítetnek.

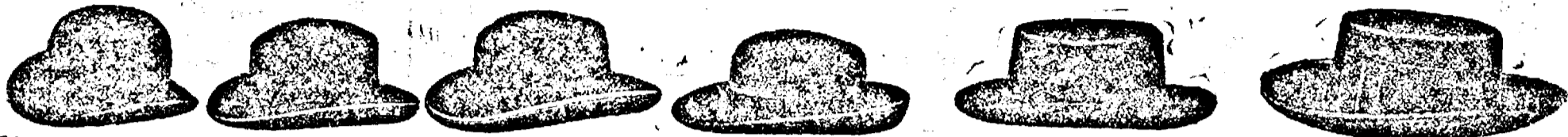
2144 Szives pártfogást kér

MERKLER SOMA.

FISCHER SIMON Nagyáruháza

olcsó tavaszi árjegyzéke.

Arad, Szabadság-tér 12. szám.

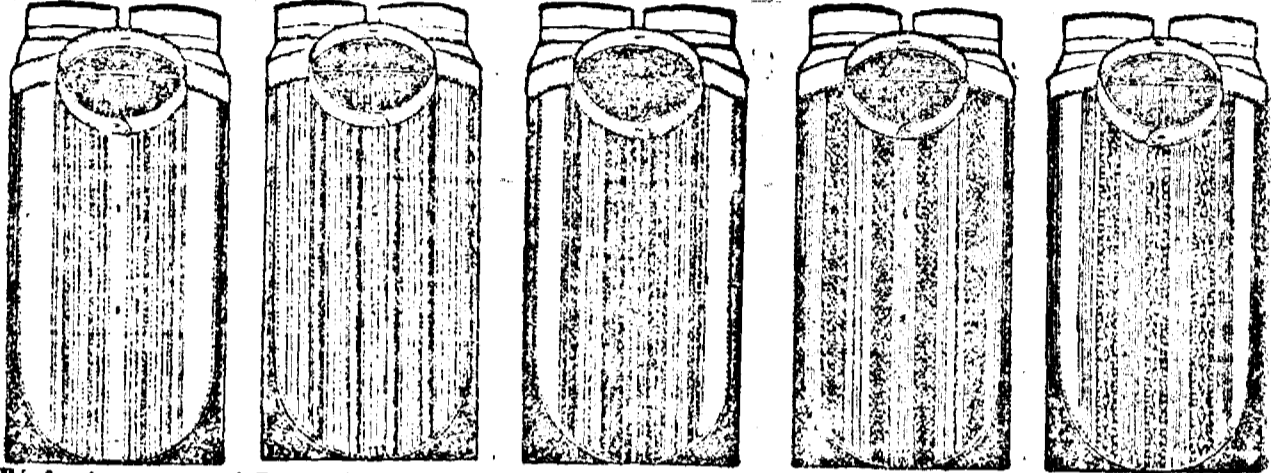
Dívtos kemény kalap frt. 2-25 frt. 3.	Dívtos puha strapa kalap frt. 1.50, frt. 1.75.	Finom színes és fekete kalap frt. 1.90, frt. 2-50	Sportkalap, vízmentes frt. 1.80, frt. 2.25.	Legújabb fiúkalapok minden színben s formában frt. —.90, 1-25, 1.50.	Elegáns nyulszőrkalapok színe és fekete ujdons. frt. 2-50, 3-—
---------------------------------------	--	---	---	--	--

Figyelem!

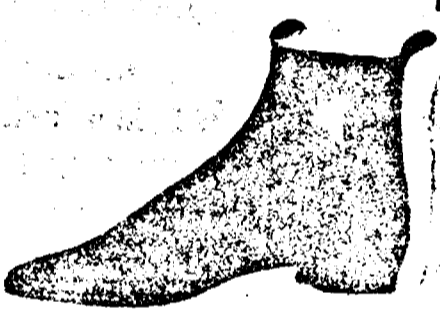
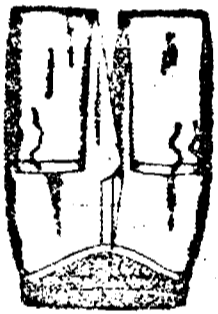
Ertesítés!

Ertesitem a t. vevőközönseget, hogy a cégemnek sikerült készpénzért nagyobb partivételek férfi fehérnemű, férfi és női esőernyők, zsebkendők, és nagy mennyiségű férfi és női harisnyákat beszerezni, miáltal a t. közönseget most a cégemnél a szükségletét rendkívül olcsó árban beszerezheti.

Vidéki megrendelések pontosan lesznek eszközölve.

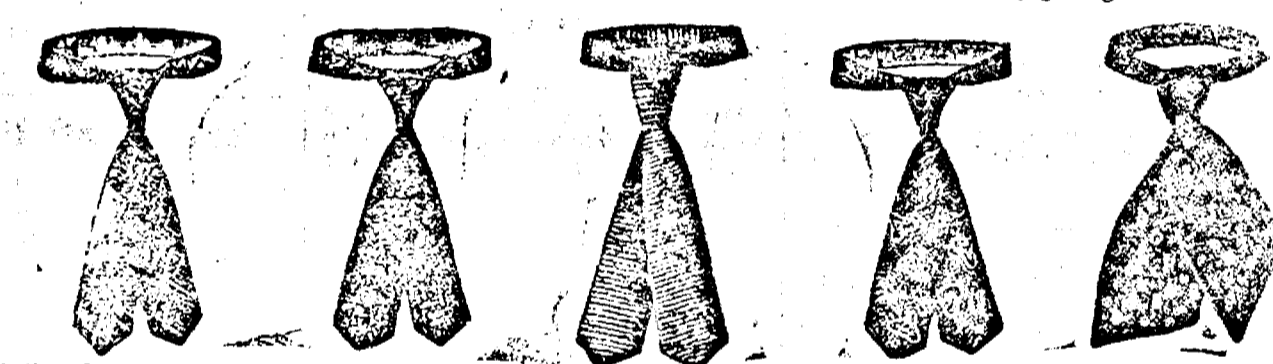

Férfi ing színes mellű frt. 1-35.	Puha fehér férfi ing madapolan reklám ár frt. 1-45.	Férfi chifon ing kemény mellű frt. 1-25, frt. 1-45.	Finom angol Sephler férfiing ujdonság, rekl ár f. 1-75	Francia batiszting cégemnek különlegessége frt 1-95.
-----------------------------------	---	---	--	--

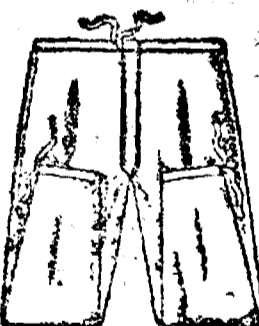

Francia kepper alsónadrág himzés. rekl ár 98 kr. 1-25

Finom helybéli készítményű férfi cipő Box vagy Chewreaux frt. 5-90 és frt. 6-50.

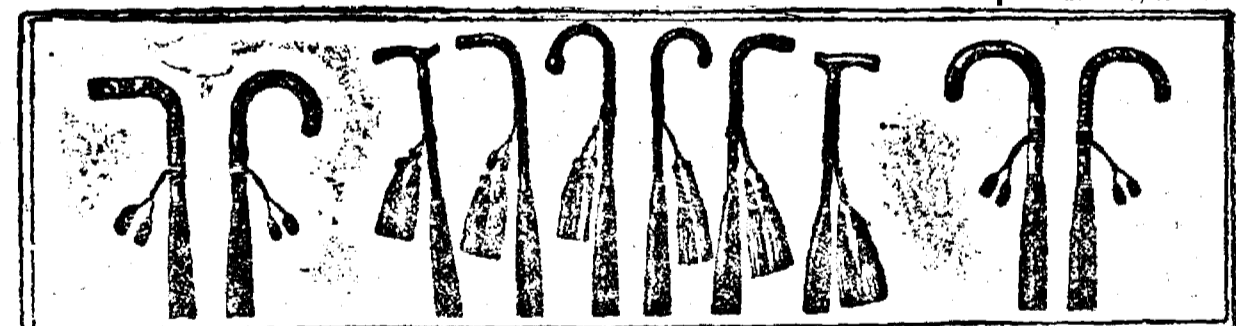

Fin selyemnyakkendő reklám ár .5 kr	Selyem nyakkendők ujdons. 35 kr., 39 kr.	Finom selyem magankendő nyakkendő 38, 45 és 50 kr	Ujdonságok tiszta selyem nyakkendők selyem báljással 50 kr.	Különlegességek egész nebez Broknt selyem nyakkendőkben, 75 kr.
-------------------------------------	--	---	---	---

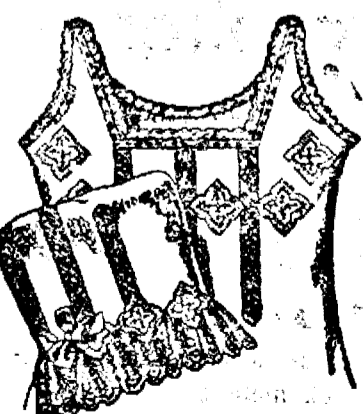

Lebraváló bőrcsizmó szemből reklám ár 85 és 95 kr.

Finom helybéli készítményű férfi Box fűzés cipő frt. 5-95. Chewro bőrből 6-75 és frt. 7-75.

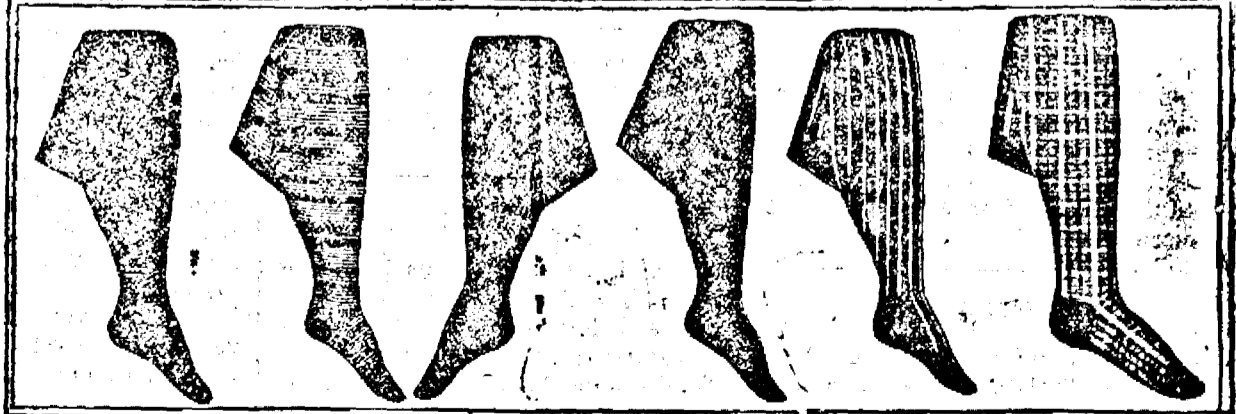

Kirándó strapa ernyő reklám ár frt. 1-25 és frt. 1-35.	Kirándó női és férfi strapa ernyő frt. 1-39. Finom selyem férfi és női ernyő csak cégemnél kapható! Frt. 1-75.	Ujdonság! Boternyő frt. 1-95, Boternyő bőrtokkal frt. 2-45.
--	--	---

Finom madapolan női ingek és nadrágok nagy választékban 95 kr., frt. 1-25, frt. 1-75.

Női hálókabát nagy választékban frt. 1-50, 1-75, 1-90.

Figyelem! Női és férfi harisnyákban rendkívül nagy Partivétel folytán valóban bámulatos olcsó árak! Ne mulassza el senki ezen jó alkalmat kihasszanni!